

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VIII, NUMS. CLVII i CLVIII, ABRIL I - XVI, MCMXXII

Número solt, 50 cèntims.

SUMARI

Intel·lectuals de nit, per R. RUCABADO.—Anàlisi dels fonaments d'una actitud nacionalista, per JOAN CREXELLS.—Europa, Amèrica, Orient: Fets i idealismes (*continuació*), per R. GAY DE MONTELLÀ.—Centenaris, per CRISTÒFOR DE DOMÈNEC.—El seny català, per F. CULÍ i VERDAGUER.—Poesia catalana: La rosa.—La vida.—El bes.—La mort.—El somni.—L'ànima, per FRANCESC SITJÀ.—La guatlla, per JOSEP S. PONS.—Lírica francesa: Núvols, Nocturn.—Jo fui en altre temps...—Inscripció per a la tomba del poeta, per A. M., *trad.*—Informacions de LA REVISTA: Entre la crítica i l'ideal, per JOAN M.ª TERRASA PUGÉS, J. M. ROVIRA ARTIGAS, DAVID CRISTIÀ.—Els llibres.—Les Arts Plàstiques, per R. B.—
Les Revistes

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 · BAIXOS

BARCELONA

LA REVUE DE GENEVE

Paraît tous les mois, sur 160 pages in-8 au minimum

Internationale mais non internationaliste, inter-sociale mais non socialiste, la *Revue de Genève* est une revue de liaison intellectuelle et de documentation originale. Seule, elle joue ce rôle nécessaire à une époque qui, après tant de bouleversements, réclame qu'on reconstruise.

Ella contient des œuvres d'imagination, des études de caractère général, des essais politiques, historiques, critiques; des «chroniques nationales» lesquelles sont rédigées par des ressortissants des pays dont elles traitent; enfin une «chronique internationale» consacrée à retracer les efforts des peuples, non plus pour s'affirmer, mais pour s'entendre les uns les autres. On y trouve l'analyse des grands problèmes qui se posent à toutes les nations en commun, la libre discussion des diverses institutions universelles dont Genève est le siège, le compte rendu de l'activité internationale dans le monde entier.

La *Revue de Genève* compte parmi ses collaborateurs: MM. Maurice Barrès, René Boylesve, Georges Duhamel, Edouard Estaunié, Georges Eekhoud, Elie Faure, Daniel Halévy, Emile Henriot, Edmond Jaloux, Camille

Mauclair, Pierre Mille, Edmond Pilon, Henri de Régnier, Jean Richard-Bloch, Jules Romains, André Suarès, J. J. Tharaud, Albert Thibaudet, Benedetto Croce, G. Ferrero, Piero Jahier, G. Papini, Vifredo Pareto, G. Prezzolini, Joseph Conrad, Thomas Hardy, George Moore, Bernard Shaw, J. Zangwill, John Erskine, Charles Macfarland, E. Curtius, F. W. Förster, Freud, H. Kessler, Heinrich Mann, W. Rathenau, J. Redlich, Maxime Gorki, Kouprine, Remisov, Solougoub, J. Bojer, Geijerstamm, Per Hellstroem, Jules Andrassy, Fr. Riedl, J. de Voinovitch, Andreades, N. Jorga, Ad. Salazar, Alfonso Reyes, Miguel Unamuno, etc., ainsi que les écrivains suisses les plus importants.

On s'abonne à la *Revue de Genève*, 46, rue du Stand, Genève (Editions Sonor), et chez les principaux libraires

	Un an	Six mois	Prix du numéro
Suisse	Fr. 36.—	Fr. 19.—	Fr. 4.—
Etranger (argent suisse)	» 44.—	» 23.—	» 4.50

EDITORIAL CATALANA, S. A.

La Veu de Catalunya.—Agricultura.—Biblioteca Literària.—D'ací d'allà.—Economia i Finances.—Biblioteca Catalana

ENCICLOPÈDIA CATALANA

VOLUMS PUBLICATS

- I.—La crisi del règim, per A. Rovira i Virgili.
- II.—Exploració polar, per William S. Bruce, traducció de Carles Riba.
- III.—Roma, per W. Warde Fowler, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- IV.—Filosofia crítica (volum doble), curset donat a l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1917, per R. Turró.
- V.—Astronomia, per Arthur R. Hinks, traducció de l'anglès, per A. Desvalls i C. Riba.
- VI.—Nacionalisme. Textos extrets dels llibres, escrits i discursos de N'Enric Prat de la Riba. Tria, sistematització i pròleg de A. Rovira i Virgili.
- VII.—Aritmètica Mercantil (vol. dob.), per Emili Vallès.
- VIII.—El règim Jurídic de Catalunya, per Martí Esteve.
- IX.—Gramàtica Francesa (vol. dob.), per P. Fabra.
- X.—El Municipi Modern, per F. Culi Verdaguer.
- XI.—Doctrina Estètica del Dr. Torras i Bages, per Mn. C. Cardó.
- XII.—Piscicultura, per J. Maluquer.
- XIII.—El Papat i els temps moderns, per W. Barry, traducció de l'anglès, per J. Carner.
- XIV.—El Renaixement, per E. Sichel, traducció de l'anglès, per J. March.
- XV.—La Civilització Bizantina, per P. M. Bordoy-Torrents.
- XVI.—Prehistòria Catalana (volum doble), per P. Bosch Gimpera.
- XVII.—Història d'Anglaterra, per A. F. Pollard, traducció de l'anglès, per J. de Fontcuberta.
- XVIII.—Història de Rússia (volum doble), per A. Rovira i Virgili.
- XIX.—L'antig Orient, per D. G. Hogarth, traducció de J. March.
- XX.—Economia Política, (volum doble), per S. J. Chapman, traducció de Manuel Reventós.
- XXI.—Els Jocs Olímpics, per J. Elias, il·lustracions de J. d'Ivori.
- XXII.—Història de l'Art (Egipte), volum doble, il·lustrat, per Joaquim Folch i Torres.
- XXIII.—Apunts de la Flora Medicinal de Catalunya, pel Dr. J. Calicó (volum doble).
- XXIV.—Napoleó i el Món (vol. doble), per Frederic Camp.
- XXV.—El descobriment d'Àfrica, per Sir H.H. Johnston, traducció de M. Sabat (volum doble).
- XXVI.—Islamisme per D. S. Margoliauth, traducció de P. Bergos, volum doble.

Cada volum val DUES pessetes (els volums dobles compten per dos)

Si necessita algun aclariment respecte a n'aquesta o altra de les nostres publicacions, escrigui avui mateix

EDITORIAL CATALANA - Escudellers, 10 bis, etl. - Barcelona

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY VIII — NÚMS. CLVII i CLVIII — ABRIL I - XVI - 1922

Intel·lectuals de nit

Deia un moralista vell: fes el que vulguis, de nit, mentre no s'et conegui de dia. En l'escriure, tal com en el dibuixar i el pintar i l'esculpir, se sap o es pot conèixer com passa les nits l'autor.

Home de lletres, home de ratlles, la teva vida privada no m'interessa. Si és honesta, pel respecte a tu; si és deshonest, pel respecte a mi.

L'intel·lectual de nit era una cosa madrileña. A Catalunya, de nit, la gent de lletres dormia.

Ara ja n'hi ha que noctambulen. Però mireu el que passa: anant de nits, el català es constipa. Qui va de nits, ho explica en castellà.

Com puts, oh flor de noctambulisme literari! Nocturna orgia de funcionaris d'Estat i gasetillers de província. No serieu servits a eixir fora de casa, a acabar de podrir-vos? Però, al menys, si obriu timba, que cap dels nostres hi vagi a jugar-se els quartos!

Es hora de partir-nos la feina. Deixem al castellà son triomf a la nit. Català ha d'ésser aquí l'imperi del dia.

Per nostra llengua el gran sol. Però serà per la llengua que ho ami i ho conreï, el regne cavernós de les fosforescències. Séu sigui l'alcofol; sigui el mar, nostre!

Nosaltres, al pa i al raïm, si ells a la cocaïna. A nosaltres, que ens casi Déu i ens dongui fills, si ells volen anar-se esgotant en els incomptables experiments de la xorquia.

I que cadascú triï! Però així com despert de nits i despert de dies no pot pas ésser, tampoc pot ésser fer d'intel·lectual de dies i fer d'intel·lectual de nits.

Tampoc pot ésser fer d'imperialista i fer de província. Tampoc es pot ésser català i castellà tot d'una peça.

R. RUCABADO

Anàlisi dels fonaments d'una actitud nacionalista

A Manuel Reventós

1. *El problema.* — Tota actitud nacionalista suposa un conjunt de principis generals que condicionen la seva valor. Ens proposem en aquest estudi: a) enumerar alguns d'aquests principis; b) examinar llur valor. Ara bé: tractarem aquestes qüestions des d'un punt d'obir general. Les conseqüències concretes que dels nostres anàlisis abstractes es deriven, poden ésser fàcilment deduïdes.

Una qüestió nacionalista es planteja sempre com una qüestió de dret. Es tracta del dret d'una nacionalitat a regir-se per ella mateixa, a desenrotllar lliurement les seves activitats, etc. Diu el senyor Prat de la Riba (1): «Essent la nacionalitat una unitat de cultura, una ànima col·lectiva, amb un sentir, un pensar i un voler propis, cada nacionalitat ha de tenir la facultat d'acomodar la seva conducta col·lectiva, això és, la seva política, al seu sentiment de les coses, al seu seny, al seu franc voler.» Ha de tenir, ço és, té el dret de tenir. No cal dir que les cites de *La Nacionalitat catalana* com dels altres teoritzadors del nacionalisme podrien multiplicar-se fins a l'infinit. I és que en el fons de tota actitud nacionalista hi ha aquest fet: la consciència d'un dret propi, que des del punt de vista moral i de justícia, ni tan sols l'adversari que de fet el trepitja, pot deixar de reconèixer.

Però quan una qüestió es discuteix en el terreny del dret, es té un cert optimisme respecte a la possibilitat de realització dels ideals justos; es creu en allò que Kant anomenava una *causalitat per la llibertat*; es pensa que si en certs casos un estat de fet és provocat per un estat de fet anterior, en altres casos un estat de fet ve provocat per un ideal de justícia que és alhora eterna i inexistent; es creu, en fi, en la llibertat humana, que no obra simplement per raó de l'existència de certes coses, sino per raó de la justícia de certes altres. Però això suposa la falsedat del determinisme històric.

2. *El determinisme històric.* — Creu aquesta teoria històrica que la Història s'explica purament segons la llei de causalitat natural. Doneu-me un estat de coses i jo us donaré el següent.

No nega el determinisme històric l'existència dels ideals. Això fóra negar l'evidència. El que nega és que aquests ideals determinin en cap grau la marxa de la Història. Aquests ideals no són productors sinó productes de la Història. L'estat de coses present els explica així com explica que els homes els trobin justos. Com deia Spinoza, és llei de la natura que el peix gros es mengi el petit. I és llei de la natura, encara, que el peix gros es pensi que menjant-se el petit aconpleix un acte just.

El determinisme històric té diverses formes, segons els factors que creu que determinen essencialment la marxa de la Història: les condicions geogràfiques, la raça, etc. Però la forma de determinisme històric avui dominant és la que creu que la Història ve determinada per factors econòmics, per la forma de producció i repartiment dels béns econòmics.

L'afirmació de la prioritat dels fets econòmics en la comprensió de la Història és cosa que ve determinada per l'evolució de l'Economia clàssica. Buckle exposa el fet des del punt de vista lliberal, Marx des del punt de vista socialista. Ambdós creuen que, tant les institucions com els sentiments de justícia, són un epifenomen dels fets econòmics, sense influència en la marxa de la Història.

Però un cop han descendit aquestes teories generals vagues a afirmacions concretes i precises: en explicar com la producció capitalista porta en ella mateixa els gèrmens de la seva pròpia ruïna; com la institució de la propietat privada té d'ésser destruïda per la força mateixa de l'evolució de les forces productives. Però, aquí justament és on han fracassat les teories deterministes. De fet, l'evolució no s'ha produït en la forma i sobretot en el temps que Marx creia. En 1922, en alguns grups socialistes encara es parla — potser amb no tant de convenciment com en 1919 i 1920 — de la imminència d'una radical transformació social. El mateix que deia Marx en 1847. Almenys el temps en que l'evolució es produiria fou, doncs, mal calculat per Marx (1).

(1) *Nacionalitat Catalana*, cap. VII, «El nacionalisme polític.»

(1) Bernstein fou dintre dels elements socialistes el primer que exposà el desacord entre les previsions i els fets.

Però, és més: les característiques de l'evolució que Marx preveia no es verifiquen: ni concentració de la producció, ni augment de l'exèrcit de reserva, ni acumulació de riquesa a l'una banda i misèria a l'altra (1); el materialisme històric, doncs, en el moment que tracta d'explicar concretament una evolució i determinar-ne les lleis, fracassa.

S'ens dirà, és clar, que això en tot cas és el fracàs d'una teoria particular de l'evolució de la societat moderna i no del materialisme històric en general. Però cal tenir present que a la teoria del materialisme històric hi arribà Marx principalment per la visió de l'evolució capitalista, que era el moment que ell havia estudiat amb veritable atenció. La fallida en aquest punt és, per tant, molt més greu que en cap altre.

Però, per què excloure els ideals de tota influència en l'evolució de la Història? Només la possibilitat de concebre un ideal moral, com diu Kant, engendra l'obligació de seguir-lo. Si podem concebre la nostra pròpia llibertat d'obrar justament, ja tenim l'obligació d'obrar, *com si* fossim lliures. Si aquesta llibertat és il·lusòria, el fet té una condemna moral: és una injustícia. I tant bon punt com l'home ha concebut una obligació, té el deure de seguir-la.

L'home concep evidentment una llibertat d'obrar bé, ell, individualment, i concep una llibertat de l'Estat d'instaurar un estat de justícia. Té, doncs, *el deure* de substreure's a la causalitat natural, i obrar segons ideals.

En resum, n'hi ha prou amb sentir la possibilitat d'una actitud moral en la vida individual com en la col·lectiva perquè es dedueixi immediatament l'obligació d'adoptar-la. Del contrari, l'home renunciaria a la seva qualitat d'ésser moral i es convertiria en un simple objecte més de la natura.

Però és més: *de fet*, no sembla que els ideals deixin d'influir en les organitzacions humanes. Quan els marxistes discuteixen sobre la acció de l'evolució de la producció sobre l'evolució ideològica, sovint admeten que hi ha èpoques on aquella influència és més forta i altres on l'esmentada influència és més reduïda. El que és curiós és el desacord amb què les distingeixen. Així Bernstein diu que mentre en èpoques anteriors la influència dels factors econòmics era decisiva, el progrés dels temps moderns es caracteritza per un augment d'influència en els factors ideològics; Kautsky, en canvi, creu que la marxa de la Història porta a un més gran domini dels fets econòmics, i a una continua disminució de la influència dels factors ideològics. Si a això

afegim que hi ha teories com la de Spengler, segons la qual el moment del domini dels factors econòmics segueix un ritme, es produeix a la fi dels períodes de cultura, veurem fàcilment que els fets no deuen ésser tan clars ni tan contundents que permetin tanta diversitat de constatacions.

Les teories deterministes, altrament transporten al camp de la Història la llei de causalitat, vàlida en el camp de la natura. Però obliden que fins en el cas que els actes de l'home estessin incloïts en la natura i per tant subjectes a la causalitat d'una fàlisi il·limitada, allò que caracteritza ço que és històric no és el fet, sinó *el sentit* que té el fet. Votar és un conjunt d'actes mecànics potser explicables per la simple llei de causalitat; però a més dels fets hi ha el sentit dels fets, hi ha, precisament, el *votar*. Jo puc realitzar exactament els mateixos moviments que quan voto, explicables per pura llei de causalitat, i no votar. Un tractat és un tros de paper a condició, naturalment, de fer cas omís de tot allò que el fa un tractat. El tros de paper estarà sotmès a la causalitat natural; però *i el tractat?*

Passa amb això quelcom del que passaria si es plantejés un diàleg en la forma següent:

A. — Noteu, des d'aquesta altura, què petites són les cases de la ciutat.

B. — Perdoneu, les cases de la ciutat no s'han tornat petites. Tenen ara la mateixa mida que quan havem sortit d'allí.

A. — Sí, però des d'aquest punt de vista les cases es veuen petites.

B. — Les cases des de tot arreu tenen la mateixa mida.

A. — Bé, però, mireu des d'aquí...

B. — Bé, però, anem-les a midar...

Els interlocutors no s'entendrien. I tots dos tenen raó, des del seu punt de vista. Les cases tenen la mateixa mida; i les cases es veuen més petites des de lluny. Però B. parla *com si* no hi hagués més que una manera de veure les coses: midant-les. I això és una inexactitud. Les apreciacions de A. i de B. es mouen en dos plans diferents, en dues dimensions diverses. Així mateix, els fets humans són fets naturals d'una banda, i de l'altra tenen un cert *sentit*, una certa *intenció* que els dóna una certa nova dimensió. És per això darrer que es constitueixen en fets d'una valor superior a qualsevol altre esdeveniment natural. El que cerqués en un rei un home dos pams més alt que els altres, oblidaria que l'ésser rei és quelcom que no té cap reflexió en la natura. Les ciències naturals distingeixen l'home del quadrumà; però no el rei del súbdit. I és que la distinció entre rei i súbdit es pren en una dimensió diferent que la de home i quadrumà. És per això que l'ésser

(1) Vegi's el meu estudi sobre Karl Marx.

rei no dona dos pams més d'alçada, com el tenir dos pams més d'alçada no concedeix cap nova dignitat.

Resulta, doncs, que en l'ordre natural dels fets pot regir la llei de causalitat; però no en la nova dimensió, en el nou ordre que constitueix la matèria de la Història.

Cal no confondre aquesta posició amb la kantiana, segons la qual regiria la causalitat en el món dels fenòmens i la llibertat en els dels nòmens, restant així escindits i separats dos móns. No; el món immediat consta d'elements naturals i d'elements històrics; en una certa investigació s'abstreuen els segons (i s'aplica la llei de causalitat); en un altre s'atén principalment els primers (i es consideren en un ordre de llibertat).

3. *L'abstracció de la Natura.*—Havem examinat la concepció que fa dels ideals un capítol de la natura; ara anem a examinar la concepció que creu que en examinar la marxa dels ideals es pot prescindir dels fets naturals.

La natura entra en l'evolució ideal del món, en quant el subjecte que realitza els ideals, almenys en part, és un element de la natura. Això defineix les seves possibilitats i limita les seves aspiracions. Els arbres no pugen fins al cel.

El subjecte és en el món de les realitzacions ideals alhora el punt d'apoi en la natura i el pes que a ella les lliga i que obliga a no portar les aspiracions fora de tot límit. *Aquella nit els ulls de l'Adalaïsa — es van omplir d'una pietat tan gran — que el comte Arnau s'hi va encisar una estona, — oblidat de sos passos. Ben aviat va sentir no tocar de peus en terra... Però de seguida l'infant pesà en el ventre d'Adalaïsa — i els va tornar a la terra.*

El pes de la natura ens torna a la terra quan començàvem a oblidar-nos d'ella.

Però hi ha teories que creuen que el subjecte de la realització dels ideals no és cap subjecte producte natural, sinó quelcom que ja té un origen moral i per tant ja està fora de la causalitat natural. Així, per pendre un tipus de teoria, exactament com havem fet prenent el socialisme com a tipus de teoria determinista, així, diem, el filòsof Hermann Cohen (1). Cohen creu que el *jo* subjecte d'ideals, és quelcom de nou en la natura, com el *tu* és quelcom divers de l'*això* que en la pura visió natural tenim. El que obra amb llibertat, el que realitza ideals, no és el subjecte natural sinó un subjecte moral, que en la contemplació natural ningú no podria trobar. Es per això que per ell el subjecte moral és la persona jurídica per excel·lència, l'Estat. Quan en l'Estat pesa massa, l'individu o la

nació, els fets naturals en fi, es retorna a la visió natural de les coses i per tant es renuncia a la nova concepció del món com a realització de ideals. «Es només en la totalitat que l'home obté una ànima» (1), diu Cohen amb el seu característic llenguatge presocràtic. Es a dir, és només en aquella consideració on es pot abstreure tota individualitat i tot fet natural que és possible esdevenir subjecte moral.

Però el defecte de Cohen, com el de tots els kantians, està en donar una excessiva importància al punt de vista moral. Allò que és específicament humà, és la moralitat. Per tant, o bé consideració purament física de l'home o bé consideració exclusivament moral. Tenir alguna consideració moral a la natura, és dar-li un tractament excessiu; fer entrar en la moral algun element natural és rebaixar-ne la dignitat. Però tot això és fals.

Allò que és específicament humà no és tan sols la moral; és la capacitat de concepció estètica i religiosa, és també una certa visió particular de les coses que dóna un to original i amarat de vida a totes les concepcions d'una època o d'un país. No és solament la capacitat de concebre la moral que distingeix l'home del reste de la natura, sinó tot el que havem dit. Doncs, bé: qui realitza totes aquestes coses no és un ésser abstracte sinó l'home, concret, element natural i producte històric, que damunt de les dades de la natura i de la Història hi construeix els productes de la seva llibertat.

4. *Les conseqüències per a una actitud nacionalista, de les dues posicions examinades.*—Notem bé que qualsevol de les dues teories citades és fatal per a una actitud nacionalista. Segons l'una, el plantejament d'un problema nacionalista per raons de justícia és absurd; segons l'altra, la nació com a fet natural i històric no té cap dret a reclamar la seva personalitat com a ésser moral. L'una, accepta el fet, però declara sense sentit reivindicar el dret; l'altra accepta que existeix un dret, però afirma que no pot comparèixer a reclamar-lo cap entitat natural.

Ambdues posicions són equivocades. Però manca ara la construcció positiva. Cal afirmar: a) que la nació és un subjecte capable de posar-se ideals; b) que té dret a què li sigui respectada la llibertat de realitzar-los.

5. *La nació com a subjecte.*—Per a molts, parlar de la nació com a subjecte és una fàcil metàfora. La nació, es diu, és la suma dels individus. Així, Bentham. Però és evident que les investigacions del segle XIX (en les quals té una part importantíssima l'escola històrica) han dut a la conclusió que els nuclis

(1) Vegi's *Ethik des reinem Willens*, especialment cap. IV.

(1) *Ethik*, pàg. 7.

nacionals tenen una veritable i profunda realitat. *L'individu és una abstracció.* Si de l'individu en treiem tot allò que és social, gairebé no restarà sinó un fet natural, del valor d'un mineral o d'una planta. La identitat de llengua, la comunitat d'història, donen als individus una nova ànima. Aquí sí que es podria dir que «l'individu en la totalitat obté una ànima». Però aquesta totalitat no és la de la Humanitat, que no es pot concebre per ara com un subjecte real, sinó en tot cas com un objectiu a realitzar, sinó la d'aquesta realitat històrica que s'anomena la nació. El subjecte *nació* està, doncs, enllestit i acabat; no és com el pretès subjecte *Humanitat*, que té quelcom a construir.

La nació té una realitat ja pel fet de què obra en la Història. En aquesta persona que s'anomena la nació hi entren com elements: a) el territori, el cos de la nació, que ha dit bellament Kjellén; b) la història, que n'és la memòria; c) la llengua, que és el pensament actual i viu, prometedor de bells desenrotllaments futurs. Així es constitueix *de fet* una unitat personal, més profunda que l'individu i que la ciutat d'una banda i més profunda que l'Estat i la Humanitat de l'altra. I no cal dir que la *classe*, perquè la classe és una unitat absolutament circumstancial.

6. *Els drets de la Nació.* — La Nació com a personalitat, si té algun valor positiu a produir en la Història, té dret a ésser respectada. Però, heu's aquí com es planteja el problema per alguns: els valors positius que l'home crea en la història, els únics valors positius, són els valors morals. Però resulta que aquests valors morals, són universals i idèntics per tot el món. No es pot pensar en dues justícies diverses, per dues nacionalitats diferents. Però, és més: el valor més alt a realitzar no serà, tal volta, la solidaritat absoluta de la Humanitat? La identitat de tota la Humanitat en una sola, única personalitat? Suprimir tot allò circumstancial i natural, diferències de raça, de sexe i, per tant, de nació, per a quedar-nos només amb allò comú a tots els éssers humans, per tant extra-natural? Torna en aquesta forma la teoria del subjecte extra-natural, però aquí no com a dada, sinó com a ideal a complir. Cohen es val també d'aquesta forma d'argumentació.

Ell no nega la realitat del fet natural de la Nació; i creu que via-nació és com es constitueix la superior personalitat extra-natural de l'Estat. Però això té un valor històric. Un cop ha aparegut l'Estat, la nació té d'anul·lar-se (I). Però notem el següent:

a) Ja havem dit que els valors realitzables en la Història no són els morals exclusivament, sinó que hi ha valors d'altra mena, per exemple estètics, i sobre tot hi ha el donar una visió original del món. Això, ho realitzen les personalitats nacionals. És un mèrit especial de Spengler haver fet veure fins a quin punt pot arribar el to original que un temps dóna a les coses més aparentment impersonals i intemporals. Tal volta ha exagerat en el camí emprès; però en conjunt ha fet veure com un temps determinat, penetra i amara les coses més impersonals. L'error de Spengler, però, està en creure que són els temps i no els països els que fan les grans diferències en la manera de veure les coses. En uns articles comentant *Der Untergang des Abendlandes* vaig fer notar que hi ha un moment que Spengler parla de l'art del gòtic del Nord i del Renaixement italià i atribueix la diferència no a una diferència de temps sinó de lloc; no a una diferència d'època històrica, sinó a una diferència de personalitat. Els valors estètics, la visió personal del món, la donen Grècia, Roma, França, Itàlia, unitats nacionals en fi, cada una amb un matís propi.

b) Els mateixos valors morals acceptant que siguin idèntics per tota la Humanitat, tenen en la realització característiques concretes necessàriament originals de cada visió. Kant utilitza pels ideals morals el mot platònic *idea*. *Idea* és l'ideal que *té d'ésser, que deu ésser (soll)* realitzat. La justícia és una idea; es per això que no té cap diferenciació nacional. Però talment com la taula en si, la idea de taula no és de fusta, ni té una forma determinada, etc., però, en ésser realitzada li cal una forma i una fusta, així mateix la justícia en si és una idea, però, en ésser realitzada, adquireix qualitats noves que la fan potser més imperfecta, però que també potser l'enriqueixen de noves notes.

c) I bé: en nom de què és pot demanar l'eliminació de la nació com a personalitat? La nació té una tasca pròpia i peculiar que ningú no pot fer per ella; per tant, té el dret de realitzar-la.

7. *Conclusió.* — Acabem aquestes notes, que no són més que apunts d'algun treball més llarg que potser un dia sortirà, fent notar el següent: havem vist que la nació era lliure productora d'Història, personatge central en el seu curs. Això no justifica potser encara l'afirmació clàssica del nacionalisme polític: «A cada Nació, un Estat.» Per això, cal un raonament especial. Però, evidentment, la fa extraordinàriament probable.

(1) *Er macht sich (el nacionalisme) zum Selbstzweck, während das Volk nur das Mittel zum Staate ist* (Cohen, *Ethik*, pàg. 255).

Europa, Amèrica, Orient

FETS I IDEALISMES

(Continuació)

IV

*L'expansió econòmica americana
Aconseguirà el predomini industrial?
Aconseguirà el ceptre financer?*

L'expansió americana és a base d'aconseguir ràpidament la supremacia del capitalisme i del metal·lurgisme americà en el món. Amos d'una flota mercant poderosíssima, controladors de les principals rutes marítimes, aspiren a ésser una potència universal.

Porta la iniciativa l'*American International Corporation*, fundada per iniciativa de la *National City Bank de New York*, en 1915. Aquesta obra d'un grupu de banques i de primeres firmes que treballen per a l'exportació, es proposa la recerca, l'empresa i el finançament en tot el món de tots els afers que pot empendre l'economia moderna: camins de ferro, tramvies, ports, docks, entreports, telègrafs, telèfons, salts d'aigua, mines, fàbriques, explotacions agrícoles, etc., a base de mètodes americans, amb capitals americans i en profit de l'Amèrica.

L'Estat americà, que es mostra aferrissat enemic dels trustos i dels cartells que poden afavorir l'alça de preus a l'interior de la nació i dicta contra d'ells la llei Sherman, permet la intel·ligència dels productors americans per l'exportació i venda a l'estranger mitjançant la llei Webb. I encara no prou contents, s'està elaborant adés una llei que autoritzi per a intel·ligenciar-se els fabricants a fi de procurar en immillorables condicions la importació de primeres matèries estrangeres.

L'ofensiva econòmica americana és formidable. Vers l'Orient, que és per ells l'Occident, l'*American Asiatic Association* fa de pionner o avançada de les grans cases que funden sucursals immenses en el Pacífic. L'*East European Trading Co*, de Nova York, té muntats centres de propaganda i d'expansió a Vladivostock, Kharbin, Irkustsk, Krasnoirsk, Tomsk, Omsk, Tachkent, Samarcanda i altres. A Hong-Kong, Shangai, Kobe, Yunnanfú, Tientsin, Canton, hi tenen cases totes les principals manufactures americanes d'aparells elèctrics, màquines d'escriure, automò-

bils, màquines agrícoles, etc., sense comptar amb les multiplicades representacions d'empreses com les de la poderosa *Standard Oil Co*, difosa a bastament, des d'Amèrica, per tota l'Oceania i tota l'Àsia.

Si del comerç americà passem a la indústria, la petjada americana la trobem en placements de capitals en empreses, emprèstits, negocis, bancs, en una paraula, en totes les modalitats conegudes de col·locació del diner. Dreçanes a Sanghai construïnt una considerable flota mercant, usines de cotó a Tientsin, monopolis de camins de ferro a Xina, emprèstits de milions al Govern xinès (1919), i per a completar aquesta obra la instal·lació d'escoles americanes a Pequín, a Sanghai, escoles de medicina i hospitals a Soochow, a Nanking i en el Setchuen, guanyant pam per pam la benevolença del xinès, tot preparant paulatinament l'ensorrada definitiva del prestigi europeu.

L'empenta americana no s'atura a l'Occident dels seus mars. Sembla com si desbordés la sava que reberen un jorn del continent europeu i s'afanyessin per a retornar-la. Ja veurem com en el terreny de l'economia aqueix desbordament i aquesta invasió de productes americans són resultat de les condicions de la seva producció.

L'ofensiva americana de pau fou preparada tot i prenent part en la guerra d'Europa. En el Congrés del Comerç exterior de Pittsburg, tingut en 1917, fou elaborat un vast pla d'expansió a Europa. Es tractava de l'estudi dels mercats europeus i del seu pervindre, perfeccionant els mètodes d'exportació i de coordinació de tots els interessos dels elements exportadors. Resultat de l'enquesta consular i dels enviats comercials, fou l'ofensiva econòmica. S'han ofert capitals a Anglaterra, s'han emprès negocis fabulosíssims a França, s'han establert intel·ligències amb Alemanya, s'han instal·lat bancs i indústries americanes a Espanya, acaparen les mines de Rússia i obtenen concessions ferroviaries dels soviets, i se'ls troba a Grècia, a l'Egipte, a l'Abissínia, en el bassí del Congo, en una paraula, allí on poden col·locar-hi mercaderies o capitals.

Resta per examinar un punt que sembla paradoxal. Ço és, el de la disminució de capacitat en què es troba l'Amèrica del Nord en el camí de la seva expansió econòmica a l'Amèrica llatina. En ella tenen que lluitar amb el gran prestigi d'Europa, la qual ha vingut actuant com a agent financer de molts i molts anys. No solament Europa otorga a l'Amèrica llatina els plaços més llargs en els crèdits que consent, sinó que també els nòlits per algunes repúbliques americanes resulten més a bon preu els europeus que els americans. La tradició del negoci, els mètodes d'educació, de relacions personals, el prestigi dels grans centres europeus, Londres, París i Berlín, no poden ésser vençuts per l'audàcia americana, víctima de la seva inexperiència del comerç exterior (1).

Malgrat això, l'espèrit de l'americà treballa per a conquistar l'Amèrica llatina, somniant amb el *Panamericanisme*. Per un costat els grups financers, d'altre les empreses econòmiques. Els primers fondant les sucursals dels grans Banks americans arreu on hi trobaven vida mercantil, els altres fondant empreses agrícoles, explotant les riqueses mineres, propagant els mètodes intensius de conreu per a encoratjar la producció dels fruits colonials i la racional explotació de les immenses extensions arbòreas. Frigorífics destinats a l'exportació de les carns congelades a Europa, completant l'acaparament dels immensos remats que pasturen en les Pampes, son montats amb l'ajuda dels capitals americans i de la tècnica americana. Grans empreses de ràpida comunicació com són la construcció del camí de ferro de Santiago a Valparaíso, la unió de Buenos Aires i Lima, el ferrocarril entre el Brasil i el Perú, l'equipament del port amazonià de Manaos, són degudes exclusivament a capitals americans i donen una feble idea del creixement de la invasió americana que no troba límits ni fronteres a la seva ambició i a la seva audàcia i que té tots els aspectes d'una ofensiva per a aconseguir el monopoli del comerç del món (2).

«Chaque jour — diu A. Demangeon en *Le déclin de l'Europe* — accroît, au detriment de l'Europe, la force de pénétration et d'expansion des Etats-Unis. Il se noue entre les deux Continents du Nouveau Monde une solidarité d'intérêts qui se traduit à la fois, dans le domaine politique et dans le domaine économique, par les tendances auxquelles on applique le nom de panamericanisme.»

(1) Filsinger (F. B.), *Exporting to Latin America. A Handbook for Merchants, Manufacturers and Exporters*. 1917.

(2) Lewandowsky, *La puissance financière des Etats Unis et son expansion mondiale*. — *Revue des Deux Mondes*, 1.º febrer 1918. *The Americas*, abril 1918.

* * *

Mai pogueren pensar les nacions que intervingueren en la lluita europea, desencadenada per arribar a la dominació econòmica del món, que el resultat pogués ésser tan advers a l'Europa. L'éix del món s'ha desplaçat, les corrents mercantils solquen nous mars, i noves posicions polítiques en les regions fins a 1914 oblidades són desitjades per les grans potències com a fites de seguretat de llurs interessos.

L'Oceà Pacífic substitueix avui, en el món, l'interès que un jorn tingué el Mediterrani. Abans de la guerra la totalitat dels productes de l'Extrem Orient afluien vers l'Europa per la via milenària del mar Roig, estret de Suez i Mediterrani. Londres, Hamburg i Rotterdam eren els grans dipòsits del món i en ells es feien els repartiments i les distribucions per tots els indrets de la terra. Quatre anys després de la guerra, aquesta dominació econòmica esdevé seriosament amenaçada. Les expedicions directes d'importants matèries primeres es fan de l'Extrem Orient, i encara del Mig Orient, vers Nova York. Nova York és el centre d'atracció mundial, el gran mercat del diner, l'abassegador de la supremacia financiera del món i, per tant, la dominadora dels mercats mundials.

No ha sigut la perforació de l'istme de Panamà una causa secundària de l'aproximació de l'Est a l'Oest del Continent americà. Emperò la primordial ha sigut el trasbalçament originat per la guerra d'Europa, i per consegüent un fet inopinat que mai prevengueren els constructors del gran Canal. Recordi's com els Estats Units foren els grans proveïdors de material de guerra a l'Europa en lluita, de primeres matèries, de productes alimenticis, a les nacions que n'eren empenyades en l'horrible colissió. Malgrat això, els Estats Units degueren importar de l'Extrem Orient el wolfram, tan abundant a la Xina, els metalls de la regió mandxuriana, les llanes, els iutes, els kapook, els cotons del Xantung, els olis comestibles i industrials, les grasses vegetals i animals, el cautxú, la gutaperxa, la càmfora, les pells, el tabac... La minva dels *cargo-boats* anglesos, la decisió de les grans companyies holandeses de desviar la ruta dels mars veïns a Europa, fugint dels perills que oferia la navegació, orientaren els mercats a seguir les vies del Pacífic. Així aquest mar es vegé solcat per les marines americana, holandesa, escandinava i japonesa, i foren els ports de Batàvia, Surabaja i altres del Pacífic centres d'intensa contractació i tràfec amb la Xina, el Japó i les Indies neer-

landeses, convertits en veritables mercats mundials on els homes de negocis americans i japonesos tractaven per compte de llurs cases de Kobe o de Nova York.

Es pot calificar aquest fet d'altra faisó que d'una veritable revolució mundial?

Tant per ço que es refereix a les distàncies que separen Londres, Amberes o Rotterdam de l' Austràlia i del Japó, en relació a la que separa Nova York i Nova Orleans d'aquells països, com per la qüestió de l'avituallament de carbó i petroli, en abundància a la Xina, Indoxina i Malàsia, el factor estalvi (temps i diners) ha d'estabilitzar en l'avenir aquella revolució que de fet plantejà la lluita entre dos Continents, l'Amèrica i el Japó.

Europa pot defensar-se encara. Hi ha qui fa càlculs sobre les distàncies que separen Marsella dels ports de l'Extrem Orient, via Suez. Efectivament, Marsella, Barcelona, Gènova, es troben a 2.000 milles menys de distància que Londres, en relació a l'Extrem Orient. Hi ha qui confia en la primacia de Marsella sobre Londres mercès a l'aménagement del Ròdan per la navegació que ha d'alcancar al centre d'Europa. Emperò per triomfar en aquesta via precisen dues coses: una poderosa marina mercant i l'esperit de producció econòmica que caracteritza a l'Amèrica. Sense això, indefectiblement Europa serà batuda.

* *

El problema que planteja l'economia americana, és simplement el de la major baratura en la producció. Qüestió essencialíssima, primordial, per assolir un gros volum d'exportació que seria l'únic mitjà d'aixecament de l'Europa. I aquesta qüestió és menys qüestió material de mà d'obra, de quantitat disponible de mercaderies, que de qualitat, de voluntat, de continuïtat d'esforç. I tornem a las resultàncies del primer capítol. Hi ha en mig de tot, un factor d'ordre moral en el qual avui es resumeix tot el problema social i econòmic.

L'extensió, la profunditat de la crisi moral que ataca a les democràcies d'Europa, no s'adverteix a Amèrica amb semblant intensitat. Siga que fos més sòlida l'organització industrial, siga que el seu utilatge fos més perfecte, siga que els seus mètodes de producció són més precisos, malgrat l'elevació de salaris, Amèrica ha batut a l'Anglaterra. La principal causa de la superioritat, residia no tant en sos recursos naturals com en la major producció per obrer, en el major ús del treball mecànic, en la *standirsació* dels productes, en l'especialització de la producció i en la major capacitat dels directors de

la indústria (1). L'Amèrica porta la seva superioritat de la indústria manufacturera, amb un nombre d'obrers quasi bé igual al de la indústria anglesa. La vasta prosperitat de la Unió deriva no de l'agricultura, ni de les indústries forestals, ni de les mineres, ni de ses primeres matèries, sinó de la indústria manufacturera i, per tant, de l'esforç individual i col·lectiu per aconseguir l'empleu de les millors i més perfectes màquines, mantingudes en una producció sense treva.

El ceptre industrial del món pertany indiscutiblement al Nord d'Amèrica.

* *

Cal preguntar ara: I el ceptre financer? Podrà esdevenir Nova York el centre financer del món? Vanderlip, en el seu llibre *What Happened to Europe*, diu que existeixen tres importants raons que fan difícil el transport de Londres a Nova York del centre financer del món. En primer lloc, son els canals de la circulació monetària excavats fa dos segles pel comerç internacional, els que fan que per un xilè és més fàcil pagar a un peruà amb una lletra sobre Londres, que pagar-lo directament. Londres devé l'estança de compensació del món enter, i ja sia per la manera d'actuar o més principalment potser per la seriositat en els afers bancaris, ha conservat el dret de continuar essent la primera plaça mundial.

Una ciutat per arribar a ésser l'estança de compensació financiera del món, deu posseir com a requisit essencial la certitud del significat del valor d'un dipòsit fet prop d'una banca del centre de compensació. Anglaterra ha pogut vantar-se orgullosament de que la seva esterlina significava or i, per tant, que un dipòsit fet prop d'una banca anglesa podia a voluntat del depositant ésser convertit en or, i expedit allí on es volgués.

El segon punt d'aventatge que Londres té sobre Nova York és la seva posició geogràfica. Materialment veïna Londres a tots els països europeus i per això gaudeix d'una supremacia única sobre el vell Continent, que serva sobre el món el prestigi històric.

Aquests dos avantatges a favor de Londres, són seguits d'una altra circumstància

(1) Parangonant dos censos, un anglès i l'altre americà, corresponents a 1907 i 1909, trobem:

	Estats Units 1909	Anglaterra 1907
Nombre d'obrers en la indústria....	6.615.046	6.019.746
Valor de la venda a l'engròs dels productes, en lliures.....	4.134.421.000	1.617.340.000

Amb un nombre d'obrers superior apenes del 10 =, els Estats Units obtingueren un valor de mercaderies de 150 = més que Anglaterra, en un període en què els preus s'igualitzaven.
(Revista marítima *Fairplay*, mes d'abril 1921.)

que reputa Vanderlip quasi bé impossible d'aconseguir. Aon cercar els nuclis d'homes necessaris, instruits financierament, que deuen manejar la intrincada troca de les finances internacionals?

Confessa Vanderlip que Londres dubta de que els americans tinguin suficient habilitat per a crear l'organització tècnica que deu assumir la direcció financiera del món. No gens menys Vanderlip no desconfia d'aconseguir-la. El *Federal Reserve System* té una estructuració millor que l'actual sistema bancari anglès, cosa que admeten francament els banquers britànics en termes que d'ell volen pendre patró per a reformar l'estructura de la Banca d'Anglaterra i el sistema general bancari de la Gran Bretanya.

«Som — diu Vanderlip — l'únic centre fi-

nancier on un dipòsit bancari val l'or, si som el principal país en el qual és necessari trobar el crèdit estranger i en el qual, a conseqüència de la situació mateixa, pot concedir-se, me sembla evident que tenim els elements necessaris per la supremacia financiera internacional. Devem desenrotllar l'habilitat i la comprensió, lo qual ens permetrà afrontar i resoldre els problemes de la finança internacional. Aquestes consideracions em condueixen per primera volta a sentar la conclusió de què deu respondre's afirmativament a la pregunta tantes voltes repetida, de si Nova York devindrà el centre financier del món.»

R. GAY DE MONTELLÀ.

(Seguirà)

Centenaris

I. — Potser, hom diria: un inútil excés de superficial erudició, una endèmica mancança d'idees, un sospitós reservori de sentimentalitat, o una fugidiva però certa voluntat d'escapolir-se del profund i diari *tædium vitæ*, d'aquesta gent actual apressadíssima, imposen, com els banquetes i homenatges, la celebració de tota res de centenaris. Així anant les coses, centenaris, aniversaris i obituaris, seran civilitzades festes de més que junyir, per endavant, a les alegreses oficialment i de consuetud establertes.

II. — Per què hom diria aquestes severitats?—Perquè si haguessin distretament pres un tal número de *L'Illustration* del passat desembre, a fora dels sempiterns elogiàstics obituaris, haurieu trobat que el principal article correspondia a un centenari: el de G. Flaubert — Les funeràries fotografies no manquen. Podia ésser avui altrament? I heu-se-la allà la mortuòria cosa — aire funeral, petrificada flor, subtil aroma esvaït. Aquella, és la tomba de Flaubert, el senyor pessimista i luxós — d'un pessimisme luxós i metàl·lic com llur estil. Voleu dir que el gran Flaubert fou altre que estil?

III. — La tomba de Flaubert, apar milenària: — tant ens separen d'ell abims d'idees, llarg dolor fecund fill del temps, bells desencisos i amargues experiències riquíssimes! — Prop d'ella, dues de parents seus. Mica a una banda, la del seu amic íntim i fidel: L. Bo-

IV. — La sensació, és de vaguívol malestar — que no hi ha dret a ocasionar-nos. Hi ha un nosa especial, una angúnia indefinible — inexplicable. Perquè, hom no sap com educadament abandonar aquelles imatges, que esdevenen reals a l'esperit. Hom no sap com di'ls-hi:— Deplorem que nostre regne mental d'avui no sigui el d'aquell vostre món. No som culpables. I volem i desvolem freturosos, una polida excusa que, d'altra part, nostra sinceritat absoluta, absolutament ens veda.

V. — Llavors, nostra llealtat, clara com el dia, àdhuc amb nostre major enemic; nostra llealtat que no tem, però delicada sent, no té altres mots que aquests: que el blàmol silenci immens en la morta amor de vosaltres morts, us servi en la immutable eternitat callada. I tanquem *L'Illustration* amb la il·lusió assats humana de què aquells morts potser parlarrien, encara que callen, esperen, i, com el mateix marbre, marmòriament, reposen.

VI. — I, sobtadament, tot aquell mestre Flaubert — admiració de nostres setze anys — se us escau de nou en l'ànima, com portat subterràniament per un record on encara un caliver d'encís hi vivia. — Oh que és fret! com és empobrit! quina terrible manera de perdre en el subterrani trajecte dels anys! — Quasi no reconeixem a l'heroi de la paraula i de l'estil — al limitador d'una llengua. I així creia sentar-se amb els immortals, costadet dels grans genis, acaronat pels ventijols claríssimament tebis i bonancívols, que hom suposa

brollar de la pensa pura, del *desinteressament* objectiu més radical.

VII. — Hom no sap que tenen aquestes funeràries recensions sobre el centenari, només prop de vint llustres després de la mort de l'estilista, que us deixen un ja molest regust romànticament or i negre, amb buelles velatures velazquianes, que canten la inacabable vulgaritat cultural que tothom accepta com a cosa profunda, expressió sublim del no-res i la vanitat de la vida i de la mort. — Aquest ofici de difunts laic, rublert d'estrany sàdic plaer amb llurs minúcies de necròfil; aquest ofici de difunts laic, sense alè de sinceritat, impudorós, indiscret, innecessari, dit només per a entretenir l'oci banal del que res de noble no pot copçar-ne, és de les coses més depressives, més afrentoses de la absurda cultura general — és quasi un fort alegat contra la mateixa cultura.

VIII. — Però, Flaubert no morí encara el dia de sa mort. Flaubert mor paulatinament, insensiblement, poc a poc. Avui una, demà l'altra, les obres aquelles, del ciclopi esforç, l'esguard fit en l'eternitat, el cisell entossudint-se, implacable, en el que ell creia — malgrat son pessimisme aclaparador i brillant — el bronze del temps i la humana consciència — una vora l'altra, perden la favor i l'atenció dels homes. I, les qui més li costaren, són les primeres que han caigut.

IX. — Què ha mort de Flaubert — el més gran estilista de la França? — Res. — Què ha mort *ja* en nosaltres respecte d'ell? — Tot. — Nostre actual psiquisme *ja* no soporta aquella admirable perfecció tècnica, que ens apar el més meravellós aparell ortopèdic de les frasis, les idees i la captura — l'il·lusòria captura dels fets crus. — Intentar rellegir-lo, és adquirir la sensació punyent de què avui una immensa majoria d'obres d'art semblen cosa llisquívola, fonedija, flor de llibre, corona de fanades roses de necròpolis.

X. — Allò tan mestre, és mestriolament fanat; és exquisit com por un procediment delicadament industrial i respectuós, però de tota manera *ja* en definitiva tan desviscut, buit amb dignitat, passat, mort i, incopiabile, com els gràcils epigrames i els genials epitafis seriosament jolius de l'antologia grega, o l'obra de molts autors de breus anys enrera, avui gaudiosos de salut personal. I heu's aquí l'anguniós problema que apareix menaçant altra vegada: què resta de les grans glòries contemporànies? — i, qui resta entre els grans?

XI. — Però, ara preguntem nosaltres: és lícita, és moral aquesta depriment ofensiva psíquica? — Som tan rics els extraviats homes actuals, que podem permetre'ns el luxe d'aquest *spoliarum* psicològic? — A qui honorem

realment amb aquesta resurrecció de petites anècdotes personals, insignificants i amb aquest desapariat lloar les obres i els actes que, després dissecció, no compartim, no hi creguem, o en som a part? — És que hipòcritament d'una manera amagada, disfraqada, volem lloar-nos nosaltres mateixos i nostra contemporaneitat amb el pretext d'un mort il·lustre? — Els pobles joves i vivents com el nostre no ho necessiten: tenen altra més enèrgica forma de lloar-se a si mateixos.

XII. — Els centenaris i obituàries són, en els pobles sadolls de cultura, una extensió psicològica de les coses *standharditzades*. O potser, aquesta paradoxal flestomia: l'intent d'industrialització dels grans sentiments: — les grans coses industrialment i decentment explotables. Les coses *standharditzades* representen una comoditat i una economia lloables. Exemple d'elles són el ferro d'àngol, el voltatge de l'electricitat industrial, molts aparells de mesura, mides universals de les fustes, tipus de cafés i tantes altres coses. En cap cas, la psicologia particular d'un poble pot fer variar la mesura, el pes, el preu o el tipus, ni la exacta intel·ligència d'aquestes coses. Menys el preu, aquelles convencions són inalterables.

XIII. — Aquestes *standharditzades* coses, si portéssim nostre anàlisi amb una rigor més ferma que la matemàtica — amb aquella implacable rigor de la psicologia veritable, d'aquella que no s'ensenya, d'aquella que en el si de l'individu possessor d'aquest meravellós espill aprofunditzador de la realitat, *crea*, — potser veuríem que són moltes més de les que mai podríem sospitar.

XIV. — I observariem que tots els pobles de poderosa civilització, aquells on la cultura devé funció natural i econòmica, *standharditzen* àdhuc una bella munió de convencions sentimentals que, afalagadores de la seva glòria, imposen com *avenços* extraordinaris de civilització i exporten als pobres pobles de tradicions adulterades o de puixança inferior a la seva. En el fons, és encara el general romà portant al vençut rera el carro de la victòria.

XV. — I tots els pobles on la decadència no permet reacció, i tots els altres pobles grans per a orgullosament no ésser menys, accepten aquesta especialíssima *standhardització* de valors mentals, que no són més que un tribut indirecte pagat bonamentp els que no poden i per això no *volien* standharditzar per son compte — negant curs a aquests articles de forana instintivació. Res és prou per a la glòria dels vencedors: tot veritable vencedor necessita encara — així és l'home — l'admiració del vençut i dels veïns.

XVI. — Aquestes *standharditzades* mesures que imposen una cultura forana, una estran-

gera civilització, uns instints ancestrals que, de comú, amb els nostres, no tenen més que la inalienable humanitat, ara, en la difícil i perillosa ascensió — qual eixida última sols la fe pot avalar com a segura — deuriem de revisar-se.

XVII. — Deuria's ja començar a exigir garanties, tant a ço qui és de fora — per enlairat que sia — com a ço que és dintre de vosaltres i tradicionalíssim. I, sobretot, caldria detenir-se en aquesta cursa gairebé massa civilitzada de seguir tot ço de fora que té un borbom d'apariència de cultura, però que no encaixa en la catalana modulació d'aquestes constants reaccions bio-químiques que, per a anomenar-les depressa i clarament, en direm instints racials.

XVIII. — Honoreu en bona hora, catalans, aquestes fortes mentalitats de forania — que tothom coneix. Són el tresor veritable i lícit orgull dels pobles. — Erigiu belles estàtues a aquestes indiscutibles glòries. Us honrarem a vosaltres mateixos. I contribuïreu eficaçment a desembraçar-vos de llur encís. Però atureu-vos, catalans, en aquesta rauxa de centenaris, aniversaris i obituaris — àdhuc dels vostres, — perquè així sereu sempre de cara als morts,

perquè així haureu de celebrar cada dia un d'aquests lamentables successos, esmerçant bo i debades la vigoria que ara necessita vostra nacionalitat primicera — potser massa tendra, potser en real perill de salvació. Oh quin delicat moment l'actual!

XIX. — Quan eixirà de vosaltres el Lessing que, tot europeitzant-vos definitivament, us acordi el goriment de la malaltia de l'encantament forà i de pràctica desorientació patriòtica? — Quan eixirà de vosaltres el Fichte que us dirigeixi els ardents i sanitosos discursos que portin vostra actuació devers el *deure* i no devers la snob contemplació passiva?

XX. — Cap home és tant digne de lloança com aquell que elegantment i recta sap lloar llur enemic. Així deuria ésser dels pobles. Però, en la realitat viva, només són grans els pobles que saben honorar als seus i als seus amics. — Ver és que així encara satisfan aquella incurable humana passió d'estimar-se en *més*, no ja del que exactament són, sinó del que voldrien ésser i haver estat.

CRISTÒFOR DE DOMÉNEC

Març de 1922.

El seny català

En aquestes planes, un dia férem ja observar l'enorme contrasentit entre la nostra activitat privada i les activitats públiques. Socialment, no sabem veure en lloc el sentit pràctic dels catalans; col·lectivament, sofrim la mateixa desorganització de l'Estat agònic que ens governa. Segurament la desorganització en nosaltres encara és més intensa, perquè les nostres energies individuals son molt més robustes i molt més exigents que les dels països d'Espanya i no obtenen tampoc en la vida pública cap mena d'equació. Som col·lectivament — i cal dir-ho i repetir-ho perquè ens esmenem — un poble verbalista, imaginatiu, però amb exigències mediocres. No comprem encara la valor de l'economia pública.

Estimem profundament Barcelona, però constantment la negligim; i no obstant la nostra ciutat té de ser la gran ciutat que es mereix i que és útil esdevingui per elevar amb el seu exemple tota la nostra terra. Cal que no ens enganyem: Barcelona és una ciutat mig feta, té grollerament oblidada tota una sèrie de detalls; resta, amb afany suïcida, des-

articulada. No denota pas l'equilibri i el seny català — que semblen ésser qualitats, si de cas, de l'individu, de l'administrador domèstic.

Trobant-nos fa poc a Brussel·les envejàvem la cura exquisida amb què són urbanitzades les vies ciutadanes. Brussel·les, com altres ciutats, ens dóna la norma d'una administració ponderada; nosaltres, per exemple, no hem pogut trobar ni un, absolutament ni un, carrer sense empedrar, ni una casa sense completes aceres en l'extensa capital de la Bèlgica: hem vist moltes viles talment com la capital. I amb sorpresa agradable hem escoltat lamentacions pel mal estat dels paviments, degut al llarg temps d'ocupació alemanya. Un barceloní però trobarà inefables els carrers de Brussel·les; un barceloní que coneix empedrats pitjors i sap a més què cosa és veure trontollar cotxes pels carrers i fer equilibris pel fang inclòs en els barris aristocràtics plens de franges sense pavimentar, que són la millor indicació de deixadesa.

Aquells autors que confonen la ciutat amb

el carrer no pensarien en Barcelona qui ha invertit milions en cases arreglant-les, però s'ha oblidat... del carrer. Amb un sistema de condicions, del qual n'és vistósíssima suggestió aquest defecte de Barcelona, sembla que vivim satisfets i disposats a emprendre els més extraordinaris plans. Pel moment ja tenim parcs, o més ben dit terrenys que han de ser parcs, fins a tres hores lluny de Barcelona.

Influeix notòriament en aquest nostre estat de desequilibri i de manca d'un veritable esperit col·lectiu, el sistema de condicions, del qual ens hem de servir forçosament, de l'Estat espanyol, que és profundament malaltic i endarrerit. Ell, com deia en Puig i Cadafalch, té convertit el país en un país devastat. La frase és ben exacte, però cap dels que ha passat la guerra canviaria l'estat de la

seva economia i dels seus serveis públics amb els de l'Estat espanyol. Es això absolutament indubtable. Nosaltres som en la devastació material i moral d'un país que hom dubta si és organitzat en Estat; que hom està segur que va desapareixent en la seva mateixa existència, isolat de tots els altres països. I cal, en reflexionar sobre el nostre sentit d'equilibri i de seny, examinar si ens pot permetre l'oblidar en el cor mateix de Barcelona tants aspectes d'elemental règim urbà, avui que ja les ciutats, i les més grans ciutats, no solament curosament els observen, sinó que han definitivament triomfat en els aspectes més importants i costosos, del medi artificial que és essència de la seva constitució i de la seva estructura.

F. CULÍ I VERDAGUER

Poesia catalana

LA ROSA

Entre les fulles d'una rosa roja
avui l'ànima meva s'ha perdut,
que el dolç perfum la feia tornar boja
d'aquella rosa roja de vellut.

Per la finestra dels meus ulls fugia
com una abella, sense comiat;
per si tornava vers la vida mia
tinc sempre els ulls oberts de bat a bat.

Ara deu ser com morta o com dormida,
bressada als braços del roser tot verd.
Potsé una espina me l'haurà ferida

i el seu alè immortal ja se li perd!
Ai! quan retorni, jo em faré sumís
i ella em dirà com és un paradís.

LA VIDA

Besem els llavis que l'amor encén,
i gustem-ne sabor i cremadura,
perquè la Mort, insospitadament,
ens pot cridar vers sa contrada pura.

I flors i fruits, en tota formosura,
i cel, i terra, i mar, i sol, i vent,
que dels nostres sentits siguin pastura,
àvids de goig harmoniosament.

Vivim a poc a poc, que a poc a poc
es viu més fort que no vivint de pressa.
Fem-ho tot amb mesura com un joc;

i al bat del sentiment que el cor ens bressa,
sentiment de l'amor bell com el foc,
fem per l'amor la nostra vida expressa.

EL BES

Boca besada, boca segellada
per l'amor i la seva senyoria.
Que la gràcia del bes sigui honorada
amb una ubriaguesa d'alegria!

Que el bes ens dóna sempre un nou domini
i ens fa els sentits vibrants amb dolç acord;
i sembla que la vida ens il·lumini
i ens torni forta contra tota mort.

Llabis amb llabis i volè amb volè
ajuntem, que la vida vol la fe
en la resurrecció de la carn bella.

No hi haurà oblit per qui besà lleal.
No hi haurà oblit per qui fort i carnal
en domini d'amor boca segella.

LA MORT

La Mort somriu i obra el mantell obscur,
i és tota nua com si fos humana;
però el seu nu dóna un reflex tan pur
que una pau senyorial se m'encomana.

Somris de neu, i dolça neu del cos
de la Mort tota nua i tota bella!
Mort, que aparentes ser de carn i os,
i ets com el diamant i com l'estrella!

Ara t'he vist somriure a vora el llit
d'un moribond d'engoixa empalidit
que girava vers tu l'esguard glaçat.

Estaves dreta i amb la destra oberta;
i el teu cos nu, més que la llàntia incerta,
la cambra omplia de sa claredat.

EL SOMNI

Deu-nos la son, Senyor, deu-nos la son,
ombra tan dolça que la vida ampara,
i on la lletgesa afadigada es pon
i s'hi abalteil la mesquinesa avara!

Sobre el coixí tot blanc, un somni blanc
com una vida en pàl·lida acaballa?
O bé, la rosa encesa de la sang
que ens meni com desperts a la batalla?

Ara, el repòs? Ara, comenci el vol
silenciós, meravellós, ben sol
del pensament amb cèlica embranzida

per atenye els espais esbalaïts
on fulguren els somnis infinits
amb la càlida llum d'una altra vida.

L'ÀNIMA

Viatgera gentil, ànima meva,
a cada instant sobtes els meus sentits
amb una joia nova que els estreba,
car tu no vols que restin allordits!

Les teves ales nues, sense tréva,
tenen el vol dels esparvers ardits
que cap alçària son dalit no els lleva
com si d'immensitat fossin nodrits.

Viatgera gentil per cel i terra,
amb tu ma vida en aquest món s'aferra
sense defalliment ni desconhort,

i tota cosa que és mortal domina,
car tu li duus la virior divina
que fa la vida forta com la mort.

FRANCESC SITJÀ

LA GUATLLA

Quan oïa la guatlla dins l'userda,
i als volts de l'heretat, tot m'era oblit.
Acotava el pomer la raima verda,
i pesanta del fruit arrodonit.

Tenia el carriot unes taleres
pintades d'un blau fresc, i el masover
feia girar les forçades lleugeres,
amb el mateix balanç d'un encenser.

Els bous eren pacients. La cornamenta
aturava algú brot esfulladís;
i en un marge assentat sobre la menta,
respirava la pau del meu país.

La guatlla venturera, d'on vindria
i com passa la mar amb el seu vol?
Hi ha en el seu glopejà una melodia,
feta de terra, i d'herba, i d'aigua, i sol.

Com és tan familiar, si és forastera,
i tan amanyagada per l'istiu?
Igual la gotellada en la falguera,
el seu cant és humil i fugitiu.

Per tres notes que fa, t'abraçaria
tres voltes, cada galta i ton front clar;
i així, oh mon amiga, te diria
perquè la guatlla d'or passa la mar.

JOSEP S. PONS

Lírica francesa

ALBERT SCHNEEBERGER

La precisió i la claredat franceses, i la vaguetat i nebulositat germàniques semblen arribar, en la lírica d'Albert Schneeberger, a llur confluència i fins a llur superació. Si més no, s'agermanen de faiso harmònica, solidaritzant-se estretament. Albert Schneeberger té això de característic: que no defugint del terreny sensorial i no exilant-se del món de les imatges tangibles en què s'ha mogut la poesia tradicional, s'envola, tant pel sentiment com per les idees, devès el món de les entelèquies i de les subtilitats.

Molt ha contribuït Nietzsche a la formació d'aquest esperit cada vegada més concentrat en si mateix i més depurat de les influències rebudes. En la seva prosa, sobretot — prosa lírica moltes vegades — s'hi nota com un eco vagarós del filòsof alemany. Però la seva poesia té accents personalíssims, eixits de la pregonesa de l'ànima, quan l'esperit s'abandona tot a la música del ritme i es deixa enlluernar per la fantasmagoria de les imatges. Sos poemes del llibre Visionnaires són, en aquest punt d'obir, definitius. I en sos poemes posteriors, la independència del poeta s'accentua encara, cada vegada més segur de si mateix dintre del pur lirisme subjectiu.

Crític d'art i crític literari, no sabriem passar en silenci les moltes referències que Schneeberger ha fet, en sos articles, a l'obra dels nostres pintors i esculptors; menys encara, les pàgines d'entusiasme i de ben assenyada interpretació que ha dedicat a les lletres catalanes. Però més li ha d'agrair Catalunya: Albert Schneeberger corona la seva tasca catalanòfila incorporant a les lletres franceses el més selecte de la nostra lírica actual. En son llibre Les Poètes Catalans, d'imminent publicació, l'autor estudia amb amor i entusiasme el moviment literari català i tradueix i comenta els nostres poetes post-maragallians.

NÚVOLS

El paisatge
on dorm mon cor
és com un núvol
sobre un fons d'or.

Lleuger i alegre
s'en va tot sol
per l'aire nítid
del blau llençol.

Imperceptible
com sutil vel,
un raig de lluna
m'el duu pel cel.

El paisatge
on dorm mon cor
és com un núvol
sobre un fons d'or.

NOCTURN

Tinc por, tinc por.
Pel bosc ombriu
mon cor, ma sang,
són com un riu.

S'envola l'au.
Secretament
repeteix l'ombra
al cor trement

la dansa folla
i els crits i el plô
que fan les fulles
al passar jo.

El vent que bufa
les torna al fang.
La boira endola
l'herba i el banc.

Tot es despulla;
i l'àngel blanc
del dia breu,
quan l'aire glaça
llença la neu.

JO FUI EN ALTRE TEMPS...

Jo fui, en altre temps, en temps i cels anteriors,
un pastor, un d'aquests pastors vells que tranquil·lament,
amb la llarga samarra a l'espatlla, contemplaven
la lluna manyaga com una germana
o com una amant, però tan dolça, tan casta a l'ensem,
que hom no sabia gairebé tocar-la amb els dits;
i de llabis tan discrets com la remor del salze
que la brisa de la tarda emmena damunt l'estany...

Duia el pastor un gaiató rústec.
Mirava sovint com en l'ample horitzó
es retallava la silueta argentada de les coses,
neu eternal de les boirosses valls.
Prou sabia que allà s'adormen les cases
que des de la llunyania menyspreava orgullós;
que s'adormen amb l'espai, amb sa blanca ben amada,
i les muntanyes, i el gos d'atura, i el ramat...

Jo fui, en altre temps, un d'aquests Vikings de formosos ulls,
dret dalt de la barca on els rem no reposen;
amb el gel que es desglança als peus i amb la flama
dels elements en lluita damunt de mon front gosat!

INSCRIPCIÓ PER A LA TOMBA DEL POETA

Fa sol. Dalt del cel blau brilla el rostre d'una ànima...
Conec més d'una flor que somnià aquesta primavera.
El lloc no té pas la rojor dels horitzons nocturns,
ni el raig viu, el raig d'or, que crema i flameja com la lava,
no; però la mar ve fins aquestes ribes a meditar
sota dels arbres sos mortals enlluernaments.
Es aquest el teu somni. Són aquestes les colors amb què t'endoles.
Que els brandons es confonguin amb l'esclat vibrant del sol
damunt la terra aspra i esquarterada,
i que llur flama errant pels confins de l'horitzó
s'allunyi amb els arcs dels subtils brancatges,
com la rossor que s'apaga en els cims tamisats.
Tu, mar glaçada, nua i sola, tu sí que ets una mortalla!
La boira s'esvaeix lluny. Ve't aquí l'ombra esbalaïda
dels pallers en la prada clapada de fosca i llum.
La vida, amb sa mà dolça i bella, cobreix la teva tomba obscura...
Conec més d'una flor que somnià aquesta primavera.

A. M., trad.

Informacions de LA REVISTA

ENTRE LA CRÍTICA I L'IDEAL

DE RE CATALUNNIA

EL PASSAT. — En l'Edat mitja, Catalunya es definí com a nacionalitat independent, assenyadament equilibrada, legisladora del mar i que aconseguí molt abans que les demés nacions una llibertat jurídica verament renaixentista. Condormit l'esperit nacional per espai de qualques segles, es deixondí al caliu romàntic del segle XIX. El Romanticisme fou una llambregada de la humanitat envers l'Edat mitja, com ho havia estat el Renaixement envers la Antiga; i com que Catalunya havia tingut el seu esclat durant l'Edat mitjana, llur contemplació, provocada per el Romanticisme, desvetllà l'esperit nacional. La reacció no fou una batzegada — violència poc donada en la història i encara sempre producte d'interior evolució — sinó que els primers orgues del Renaixement català ho foren fatalment, inconscient, legítima pruija de les corrents de l'època. I així es feren investigacions jurídiques, històriques, literàries i altres coses que, junt amb la novella empenta aconseguida pel comerç i la indústria, i els restaurats Jocs Florals, precipitaren un ambient tan favorable a la causa catalana que aquesta començà a definir-se, primer d'una faisó tí-

mida, després eixamplant els seus horitzons com els cercles concèntrics produïts per una pedra tirada en aigües quietes.

EL PRESENT. — Estem en un dels cercles concèntrics mentres s'apropa el definitiu. Edifiquem una tradició, un ambient i una organitzada cohesió que seran els puntals de tota exigència formulada i racional de llibertat. Cal radicalisme en el jovent, seny en elshomes fets i respecte i adhesió a les entitats que defineixen nostres aspiracions amb una fórmula política consonant amb el moment. Al fer-se insuficients, llurs desferres serveixen de trampolí per a saltar més enllà.

L'ESDEVENIDOR. — No crec amb problemes simples, ni amb resolucions gaire més ràpides de les actualment històriques. Crec que Catalunya està per molt bons viaranyis i que no és cap utopia el meu ideal: l'Estat dels Pirineus: Catalunya, València, Rosselló, Provença i Balears, acoblades entorn del Mediterrà, *mare nostrum*.

JOAN M.ª TERRASA PUGÉS

PROPÒSITS

Perillós seria per a nosaltres, ara en plena albor de la nostra joventut, donar un criteri concret respecte la tasca venidora que ens havem imposat acomplir. L'optimisme brilla massa pur i la vida és plena de rialles perquè poguem raonar com homes ja madurs de seny.

Així, doncs, diré sols breus paraules d'alguna de les orientacions que en el meu jove pensar poden esdevenir fructuoses en bé de l'obra cultural de Catalunya.

La darrera promoció es proposa (i això no vol pas dir aconseguir-ho) una novella tasca que superi les seves anteriors generacions. La vida és renovella constantment i cada època assenyala un bell esclat d'avenç i de vida; i per això nosaltres, que emprenem la ruta amb tota l'energia potent de la nostra joventut, quina no fóra la tristesa si entressim a la vida literària amb l'esperit cohibit i sense forces per empendre una tasca profitosa de plenitud i d'ardidesa.

De la mateixa manera que nosaltres amb tot i venerar profundament l'obra dels nostres mestres, no gosaríem ni molt menys ser-ne uns fidels imitadors, per tal que tenim tot l'intent de renovellació i de

portar amb nosaltres un nou tresor als molts ja duts pels nostres predecessors.

La darrera promoció ve amb tot el dalit de la lluita, i per això no ha d'acovardir-nos la tasca acomplerta per les generacions passades. El nostre anhel i l'intent que havem de portar a cap, si Déu ens hi ajuda, és que els nostres literats siguin pròdigs en innovacions de tota mena, respecte la ruta ja seguida; per tal que la vida també va caminant amb un sentit ascendent, i la pobresa cultural de la Pàtria és total quan els esperits esdevenen migrats i s'estancan les idees. La cultura de la Pàtria brillarà per la glòria del present i per l'esperança en l'esdevenidor.

I per la mateixa manera que ens presentem amb un sentit de lluita, serem totalment intransigents i no admetrem qualsevulla cosa que ens pervingués en llengua estrangera. En nosaltres, per exemple, seria inexplicable el cas de que els nostres literats fessin articles en castellà.

I una altra potser de les obres que poden ajudar-nos a retrobar viu i bategant el geni propi de la nostra generació, i amb lo qual poguem infundir nous tòpics a la literatura pàtria, és la multitud, l'agom-

bolament de forces idees, si més no, divergents totes les unes de les altres. Que cada poeta porti en ell una doctrina nova, i que de tota aquesta munió de pensaments se n'encausi un sol que identifiqui el pensar propi de la darrera promoció.

Mes no cal predir més l'esdevenidor. Hi ha una llum eterna que brilla en nostres cors, i penetra fins a la nostra ànima i arbora els nostres pits i fa néixer l'entusiasme. Es la fe en l'esdevenir, és la joia de l'obra començada i que la veiem triomfar. I és el mateix anheli, que guia els nostres passos i que ens

il·lumina la llunyària del camí, que a nostres ulls apar tot ple de vida.

J. M. ROVIRA ARTIGAS

EL MES ALT DESIGNI

Voldria un gran derroc, i damunt, casals.

El passat no em dóna feina. Un poble que es vesteix amb pellingos històrics, és un pallasso.

DAVID CRISTIÀ

Ciutat esclavitzada de Barcelona, 7-III-1922.

ELS LLIBRES

CANÇONS I BALADES (Antologia). — Edicions dels Amics de la Poesia. Barcelona, 1922.

El poeta Carles Riba ha aplegat en aquest primer volum de les edicions dels Amics de la Poesia una cinquantena de cançons i balades. Dues dificultats importants havien de presentar-se a l'autor de l'antologia: l'una era la de l'estricta distinció dels gèneres, l'altra consistia en l'elecció dels poemes. En totes dues proves ha reeixit Carles Riba. Les cinquanta i tantes cançons i balades del volum responen adequadament al concepte de cançó. I fóra injust de dir que els vint poemes que hi figuren no són els que representen l'aportació de la Catalunya d'ara a la cançó lírica.

Vint poemes que han treballat amb més o menys fortuna per arbitrar l'espontaneïtat. Veuen's ací una prova convincent de la nostra Renaixença literària. Es una flaire de fruita madura, d'obra feta del tot, la que En Carles Riba ens deixa gustar en la seva antologia de *Cançons i balades*. Tants i tants poemes, amb tan diverses visions del món i de les coses, amb tan variats estils i veus tan distintes, s'ens mostren en l'antologia del Riba amb una admirable unitat. Fan com el cos d'un gentil edifici. I hom no sabria desavesar-se a creure que les cançons del Lòpez-Picó i les del Carner i les del Pijoan i les del Sagarra no hagin estat fetes per a una mateixa obra, bufades pel mateix esperit. Al cap i a la fi un Renaixement no es produeix si els homes que l'iniciem no es posen davant dels ulls un mateix horitzó. Aquest horitzó que persisteix sempre acolorint les accions i els pensaments més diferenciats, és el que fa la llur unitat. Cal agrair al Carles Riba que ens hagi mostrat en el seu recull de cançons i balades aquella unitat superior que fa innúmera i gloriosa la nostra poesia.

GEOGRAFIA ELEMENTAL DE CATALUNYA, de Pere Blasi. — Publicacions de l'A. P. de l'E. C. Barcelona, 1922.

Senyalem amb joia l'aparició d'una nova eina de llibertat. L'obra de l'Associació Protectora de l'Ensenyança catalana s'enriqueix amb aquesta *Geografia* que, a l'abast dels infants, tant pot fer i farà per la renaixement de la nostra terra.

Contra un nacionalisme teatral fet a base de ficcions i de generoses mentides, sembla que va acreditant-se aquest procediment lent però segur de la catalanització de l'escola. Un infant català, educat honradament en català, acostumat a considerar Catalunya com única pàtria seva, difícilment flaquejarà mai. L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana fa una tasca nacionalista de la més alta eficàcia.

La *Geografia Elemental* de Pere Blasi és sòbria i justa. Va il·lustrada amb gran nombre de mapes i de fotografies. Fa un gran goig de veure en una sola plana fotografies de totes les comarques catalanes: el port de Tarragona al costat del claustre del Monestir de Ripoll, i la collada de les Nou Creus, sobre la Vall de Núria, fent costat a una vall del Ribagorça. L'infant aprendrà a copsar en una sola visió terres i panorames tan diversos. Aprendrà a confegir una idea de totalitat i se sentirà lligat a la terra amb tot el que s'hi cria.

T. G.

POEMA BARBRE DE SERRALLONGA, per J. M. de Sucre.

A pesar de la facilitat comparativa del primer moment, reflexió feta no retrauríem el nom d'En Maragall a propòsit d'aquest llibre, més enllà de les mateixes proporcions dins les quals parlem de democràcia després d'enaltir el sentit popular.

I, situats així, limitariem el pretès deslligament barbre del poema a un cert lliberalisme verbal, càlid de la mateixa abundor amb què es prodiga, i insistent i parancer a conseqüència de sentir-se acompanyat de figures casolanes, gosariem dir, que excloïen l'aspror a l'abast d'un *punt d'home* de l'excel·lent cap de casa un xic alegre després d'una fontada el segon dia de Pasqua.

Aquesta flaire de cosa familiar, gairebé limitada per un paisatge barceloní, que advertim en el poema d'En J. M. de Sucre, és el llanguiment sentimental de les estridències més agressives i de les subversions morals més subratllades en els versos, que tampoc en la forma no tenen relació amb la barbàrie de les odes carduccianes.

BRANCA FLORIDA, poesies de Joan M. Guasch.

Si passa el temps per aquestes poesies, algunes d'elles escrites anys enrera, passa el temps com passa per la natura sense enderiments de la moda, bonament, amb les deixes i el retorn de les estacions.

Això vol dir que la inspiració d'En Guasch no cappinga els alts i baixos que animen la varietat dels anys. Vol dir que si coneix les fatigues tardorals, coneix també el reviscolament de les primaveres. Vol dir que té assegurada la frescor de la natura encara que sigui cosa efimera la vida dels homes.

D. J.

CAL ESMENTAR

El recull d'estudis de P. Archambault; M. Brillaut, P. Gemahling, Louis Ruy i Maurice Blardel, sota l'ampli títol relligador *Le procès de l'intelligence*, editat per la casa Bloud i Gay.

LES ARTS PLÀSTIQUES

EXPOSICIONS

JOAN LLIMONA. — Una major modernitat en la color en les seves notes d'ara, però potser perdi la seva pintura aquella humana robustesa de les figures de l'Escorial de Vich i de les teles religioses de Sant Felip Néri.

Ivo PASCUAL. — La colorina de tubu ben lluny de les teles actuals de l'Ivo, que són fetes d'aire i de llum. Els paisatges d'aquest pintor són ara cosa humana.

NOU AMBIENT. — Podríem repetir aquí el que dèiem en nostra crònica anterior de l'*Agrupació d'Artistes Catalans*. No desco-neixem la valor d'algunes teles, entre elles *Carmen*, de Francesc Camps.

LES ADQUISICIONS DEL MUSEU DE LA CIUTADELA. — L'esperit de la ciutat vetlla pel patrimoni nacional amb instint i intel·ligència. Les pintures romàniques catalanes novament ingressades al Museu són una fita viva de la nostra història.

LOLA ANGLADA. — Nines i il·lustracions filles del mateix fi instint de dona.

R. B.

LES REVISTES

CONFERENCIA NACIONAL CATALANA.

MOTIVACIÓ. — Homes provinents de diversos sectors i activitats del nacionalisme, agermanats en una mateixa fe patriòtica i coincidint en punts d'acció capitals, cridem a les seleccions i a les multituds catalanes a col·laborar novament en una tasca, per dissort avui afeblida.

Cal recordar precedents? Cal retreure la unitat d'esperit que lligava les successives promocions del Nacionalisme? La política era una Escola; els prohoms estaven amatents a orientar-la i n'esdevenien el verb. De llurs oportunitats en provenia la Mancomunitat. Un generós daler de perfeccionament ens menava a preparar-nos per a merèixer l'autonomia.

Poc abans de morir En Prat de la Riba, l'Espanya — cas estrany — es mogué. El Nacionalisme polític s'avià, massa optimista; poc després queia. No calen pas efemèrides per a dibuixar la gràfica d'aquell memorable sotrac.

Altres circumstàncies, ultra aquella decepció, l'afectaren: la gran guerra exhumà moltes males llavors; l'engreix de la nostra novella plutocràcia tingué ben poques derivacions nobles. En la lluita social, es manifestà agudament aquell oblit de les clàssiques valors morals.

La ràpida alternança de declaracions i de temptatives poc conciliables féu que per primera vegada els directors polítics del Nacionalisme fossin simultàniament discutits a Barcelona i a Madrid. La necessitat, que els imposà llur tàctica de produir efectes a Madrid, els menava a combinacion electorals amb partits suspectes i a una amplitud massa laxa en la tria de candidats. El nostre poble, que pressent la simplicitat del problema nacionalista, s'esverà una mica davant d'una tècnica tan complicada.

Cal que tornem a centrar les coses, avui trasbalsades. Es hora de mobilitzar de bell nou les joventuts catalanes. Fem-nos-en dignes. Quan bufa el vent de Déu, cada fulla d'arbre és una proclama, cada gra de sorra una primera pedra, cada batre d'ales una remor de conjurats.

Reculem fins a trobar el camí fressat d'En Prat de la Riba. Tornem a seure i a meditar, per un moment, sobre l'herba familiar que serva l'empremta del seu dinàmic repòs.

EL PROBLEMA CATALÀ. — Catalunya, perquè és un fet i una voluntat nacionals, té el dret de regir-se lliurement ella mateixa. Avui ens és negada aquesta llibertat. Forasters ens dicten les lleis, ens apliquen justícia, administren nostres cabals i ens manen. Que ho facin bé o no — solen fer-ho pèssimament — és obra de bon o mal govern; però el nostre problema és de llibertat. Deriva d'aquelles paraules de Felip V: *Habiendo... pacificado enteramente mis armas el Principado de Cataluña, tocaba a mi Soberanía establecer Gobierno en él*, consagració d'un dret, encara explícit avui, de conquesta.

Aquesta llibertat no és pas un fi; és la condició necessària perquè tota Nació pugui contribuir, complint la seva missió peculiar, a l'obra general de la civilització.

Aquesta llibertat, pot ésser coordinada amb la d'altres pobles o cal que sigui absoluta? Teòricament, són admissibles les gradacions, mentre es basin en la pròpia determinació nacional.

El nostre problema de llibertat és un problema, per tant, de pròpia determinació.

SOLUCIONS I TÀCTIQUES. — El Nacionalisme català, tot d'una que es fa polític, sol propendrer a l'intervencionisme. L'any 1885 En Valentí Almirall s'adreçava als poders constituïts. L'any 1888 la Lliga de Catalunya posava un missatge en mans de la Majestat espanyola. La Unió Catalanista venia a proposar, en les cèlebres Bases de Manresa, l'existència i la supremacia d'un poder central forà. En ésser fundada la Lliga Regionalista, amb un connubi econòmic-nacionalista, féu constar en el seu Estatut, vigent encara, que «el seu objecte és d'aconseguir per tots els mitjans legals l'autonomia del poble català dintre de l'Estat espanyol». L'Esquerra Nacionalista i les seves seqüel·les integraren partits generals d'Espanya. Els parlamentaris nacionalistes, que es diuen més radicals, van i tornen al Parlament de Madrid i callen o expliquen allí mateix, en forma absolutament innòcua, llurs frases més extremades.

Seguint aquesta via, ¿pot esperar-se d'arribar a produir a Espanya un moment d'efusió que faci possible el reconeixement ple i sincer de la nostra autonomia? Els mateixos polítics que malden per aquesta via, tenen confessat que Espanya no ha resolt mai un problema de llibertat col·lectiva.

Fora d'una curta prova d'obstrucció, cap minoria nacionalista no ha assajat al Parlament d'Espanya una sistemàtica acció de desgast.

No seria pas prudent, en cerca d'una solució catastròfica, d'exposar el Nacionalisme, mentre no sigui una gran força coherent, als perills d'una disgregació caòtica o d'una explosió de violències.

Dues tàctiques resten, no ben assajades encara, que es complementen l'una a l'altra: l'acció exterior de fer conèixer el nostre problema, internacionalitzant-lo; i l'acció interior de laborar Catalunya endins, més que per mitjà de les nostres corporacions públiques, que ens trobarem que responen a una tònica més general, acudint de dret al nostre poble, per tal que arribi a assolir una suficient densitat i passió nacionalistes.

La resistència social contra el dominador, extesa a tots els sectors de la vida — públic, econòmic, privat... — i menada amb insistent parsimònia, seria el primer pas del nostre entrenament per a retre'l. Després, avarats a la lluita, es decantaria aquesta a favor de qui més seny i més voluntat hi posés.

N'és capaç, avui, Catalunya? Encara no. La nostra catalanitat, el nostre nacionalisme, malgrat de la depuració de la una i de l'abrivada de l'altre, són encara més aviat superficials. Ens cal una catalanitat substantiva, ens cal un nacionalisme passional cal que en participi munió de catalans de; tota contrada, condició i escola.

ACTUACIÓ. — El nostre poble té fam d'ideals, però sap dejunar de política. Les joventuts catalanes han de complir el ministeri d'aportar-li pensament i fervor; han

d'aplegar les activitats disperses, revisar l'ideari que ha de menar-les i planejar les normes de llur actuació popular.

Per al patriòtic apostolat que proposem no havem de vincular-ne el prestigi als enlluernaments de la política, sinó a la claredat normal d'una fe perseverant i senzilla en l'alta destinació de Catalunya.

El Nacionalisme no és pas una tesi de savis, ni una especulació de rics, ni una expansió de joves, sinó una plenitud. Afermem la nostra superioritat moral enfront d'un Estat, de dalt a baix podridura. Ni goséssim tocar-lo. Si Espanya no pot dominar, amb secular fracàs, una estreta llenca de la costa africana, no seria pas escaient que nosaltres perdéssim la contenció.

Anem a una tasca, sense cap propòsit de dificultar altres actuacions catalanes. Per a realitzar-la, llencem aquesta crida per damunt les cledes diverses de partits, d'escoles i d'estaments.

Volguem assegurar l'eficàcia de la nostra empresa. Volguem fer visible i entenedor de tothom el començament de l'actuació projectada, congregant-nos en una CONFERENCIA NACIONAL CATALANA, per a refermar i enriquir el nostre ideari i per a establir les normes essencials de la seva realització, fent de totes les forces nacionalistes, avui disperses, una suprema unitat vivent.

Barcelona, abril 1922.

Pelai Vidal de Llobatera, Josep M.^a Pi i Sunyer, Ramon d'Abadal i Vinyals, Rafael Closas, Martí Esteve, Ventura Gassol, Carles Jordà, Jaume Bofill i Matas, Lluís Masot, Lluís Nicolau d'Olwer, Antoni Rovira i Virgili, Josep Puig i Esteve, Carles Soldevila, Francesc Vayreda, Manuel Raventós, Josep Pla, Ramon Rucabado, Josep Barbey, Pere Nubiola, Alexandre Plana, Francesc Galí, Estanislau Duran i Reynals, Serafi Casanovas, Josep M.ª Bassols, Ramon Coll i Rodés, Rafael Masó i Valentí, Jordi Rubió, Miquel Ferrà, Joan Crexells, Manuel Massó i Llorens, Lluís Guarro, Esteve Monegal, Miquel Roger i Crosa, Josep Maria Rendé, Josep M.ª López-Picó, Josep M.ª Gich, J. V. Foix, Leandre Cervera, Francesc Tratal, Josep Carbonell, Josep Maria de Sagarra i Jaume Maurici.

ORGANITZACIÓ DE LA CONFERENCIA. — *Comissió executiva.* — Pelai Vidal de Llobatera, Josep M.^a Pi i Sunyer, Ramon d'Abadal i Vinyals, Rafael Closas, Martí Esteve i Ventura Gassol.

Ponències. — Es desenrotllaran les quatre següents:

Primera: «Doctrina nacionalista.» Ponent: Jaume Bofill i Matas.

Segona: «Organització i propaganda.» Ponent: Josep M.^a Pi i Sunyer.

Tercera: «Actuació del Nacionalisme en les corporacions públiques catalanes.» Ponent: Lluís Nicolau d'Olwer.

Quarta: «Actuació del Nacionalisme envers i dins l'Estat.» Ponent: A. Rovira i Virgili.

Data de celebració. — La Conferència se celebrarà a Barcelona els dies 4 i 5 de juny d'aquest any.

Inscripció a la Conferència. — Trameteu, si us plau, com més aviat millor, el butllet, d'inscripció, degudament omplert i signatí.

L'import d'inscripció és de 50 pessetes

per als socis d'honor i per als col·lectius, i de 10 pessetes per als numeraris. En fer-se efectiu, es lliurarà el títol corresponent.

Aquest títol donarà dret aiximateix a assistir a totes les festes—el programa de les quals es farà públic en temps oportú— i a un exemplar del Llibre de la Conferència.

Subscripció. — És oberta una subscripció per a atendre les despeses de la Conferència i per a acció nacionalista. Les quotes de subscripció es poden trametre a les Oficines de la Conferència i als llocs que s'aniran designant.

Oficines de la Conferència: Trafalgar, 14, entressol.

Tota la correspondència dirigiu-la al Director d'Oficines de la Conferència.

EL MANIFEST DELS ESTUDIANTS NACIONALISTES.

«Els estudiants nacionalistes de Catalunya, en aquesta hora de profund desengany, es creuen en el dret i el deure de parlar en nom d'una nova generació, seguint la tradició del Centre Escolar Catalanista, del qual en sorgiren la norma política i els homes que en lluita oberta amb els primers organismes del nacionalisme el dugueren a la pràctica.

Nosaltres afirmem el dret exclusiu i la capacitat dels catalans per a regir Catalunya com a única pàtria, reintegrant al volt de la Mancomunitat (únic i migrat resultat d'una actuació de vint anys) la unitat territorial i espiritual del nostre poble, rebutjant tota subjecció i tot imperialisme ibèric.

Si l'intervencionisme, la col·laboració en la vida de l'Estat opressor, no pot ésser eficaç en cap plet nacionalista, ara, en el nostre, després de llarga provatura, ha quedat palesat el seu fracàs.

Cal, doncs, creiem, una renovació d'homes i de procediments per aconseguir l'ideal de Catalunya.

Cal també convertir al nacionalisme el proletariat i la classe pagesa, indispensables per a l'eficàcia de qualsevol moviment popular.

No volem fer un memorial de greuges a ningú, ni retreure tristament pecats, errors ni inconseqüències; admetem, però, la responsabilitat de combatre tot el que creguem perjudicial per a Catalunya.

I considerem prou ferm i conscient el nacionalisme i tenim prou fe en l'evolució de la cultura catalana, encara que li calgués prescindir, temporalment, d'una representació política.

No creiem que un sentiment nacionalista amb totes les seves múltiples complexitats pugui mai vincular-se a cap partit determinat, perquè tant com polític és un fet de ciutadania i de cultura.

Per ço, en haver parlat els estudiants, esperem de les col·lectivitats representatives

de Catalunya que també exposaran llur pensament, perquè amb sentit verament democràtic imposem una orientació franca i nova al nacionalisme català. — El President de l'Associació Catalana d'Estudiants, *J. Roure i Torrent.*»

III CONGRES INTERNACIONAL D'EDUCACIO MORAL.

Hem rebut el prospecte del III Congrés Internacional d'Educació Moral que se celebrarà a Ginebra del 28 de juliol al primer d'agost pròxims. El Comitè executiu ha posat únicament a l'ordre del dia dos grans temes:

I. «L'esperit internacional i l'ensenyament de la història.»

II. «La solidaritat i l'educació.»

Dins el primer tema poden ésser comprensos assumptes com els següents: De la història local a la història nacional; de la història nacional a la història humana. Com relacionar l'ideal cívic i nacional amb l'esperit de fraternitat humana. L'ajuda mútua en els orígens de la civilització. La història dels governs i la història dels pobles; la història del treball; la història de la llibertat; l'ensenyament de la història adaptat als diferents graus escolars, etc. I en el segon: la idea de solidaritat en l'ensenyament moral teòric. Com reaccionar, en la família i a l'escola, contra el domini del diner. L'ajuda mútua en la vida de l'escola (ensenyament mutual). L'autonomia dels escolars (*self government*) en els diferents graus de l'ensenyament, sobretot en l'adolescència. La pràctica de la solidaritat en les Lligues de bondat, Boy Scouts, Girl Guides, etc.

La tria d'aquests temes ha estat feta amb el desig de limitar les discussions i reservar un lloc principal als fets i a les experiències pràctiques. Per a detalls sobre aquest Congrés, dirigir-se al Secretariat del III Congrés Internacional d'Educació Moral, Institut J. J. Rousseau, Taconnerie, 5, Ginebra.

CURSOS MONOGRAFICS D'ALTS ESTUDIS I D'INTERCANVI DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

DESENA ESTACIÓ: CURSOS DE PRIMAVERA DE 1922. — *Ciències físico-matemàtiques.* — «Qüestions de física moderna». Sis lliçons en llengua francesa, per Arnold Sommerfeld, Professor a la Universitat de Munic.

I, II, III. Aplicació dels mètodes de la integració complexa als problemes de la física-matemàtica. — IV, V, VI. Els darrers progressos de l'Espectroscòpia.

Tecnologia. — «Problemes de la tècnica i de l'arquitectura del ferre i de l'acer: solucions modernes.» Cinc lliçons en llengua francesa, per Arthur Vierendeel, Director del Servei Tècnic de la Flandes Occidental, Professor a la Universitat de Lovaina.

I. El fenomen de la tracció i la magnetoelasticitat. — II. El fenomen del flambeig en les peces carregades per testa. — III. Les vigues de pont, sense diagonals. — Els ponts penjants rígids.

Filologia. — «Qüestions lingüístiques.» Sis lliçons, per Wilhelm Meyer-Lübke, Professor a la Universitat de Bonn.

I, II. La influència dels centres de cultura sobre la llengua. — III, IV. Canvis de significació en el lèxic. — V, VI. L'estudi dels noms de lloc.

Geografia. — «Geografia humana de les muntanyes.» Vuit lliçons en llengua francesa, per Raul Blanchard, Professor a la Universitat de Grenoble.

I. L'agricultura. — II. La vida pastoral. — III. Les vies de comunicació. — IV. La indústria. — V. L'habitat a la muntanya. a) La forma d'agrupament. — VI. b) La casa. — VII. El poblament. — VIII. L'emigració muntanyenca.

Ciències biològiques. — «Les indústries agrícoles i la microbiologia.» Curs en llengua francesa, per Pierre Mazé, Qüefe del Servei de Química Agrícola a l'Institut Pasteur.

Filosofia, Psicologia, Pedagogia. — «El sentimentalisme com a valor pedagògic i demagògic.» Quatre lliçons per Gabriel Alomar, Professor a l'Institut de Palma.

I. La rehabilitació del sentiment, com impuls moral. — II. L'Estètica de la voluntat. — III. Valor estètica i moral de la Utopia, com a mite conductor. — IV. Perfil de l'esteticisme i intel·lectualisme purs.

CAL ESMENTAR

El cicle de conferències de Josep Carner, desentranyant el tema: *La tercera Itàlia*. Esmentem especialment l'interès que cenyia l'atenció a l'objecte concret de la segona i de la tercera lliçó: *Tres Cèsars: Juli Cèsar, Cèsar Borja i Napoleó*, i *El triangle de la unitat italiana: Mazzini, Cavour, Garibaldi*.

— El n.º 9 de la revista *Nós*, amb un article excel·lent sobre l'aspecte actual de la literatura portuguesa, per Hernani Cidade.

Veu's aquí el resum dels temes tractats: *Os mortos que mandam:* Eça e Ramalho, Antonio Nobre e Fialho de Almeida e outros. *Os vivos que enmudeceram:* Guerra Junqueiro e Teixeira Gomes. *Os poetas da raça e da tradição:* Teixeira Pascoais, Correia de Oliveira, etc. *Os poetas subjectivistas:* Américo Durão, Virginia Vitorino, Augusto Gil, etc. *Os poetas da arte pela arte:* Eugenio de Castro. *Prosadores:* «A vida trágica», de Raul Brandão; «O lirismo filosófico», de Leonardo Coimbra, e a «Sensualidade pagã», de Aquilino Fibeiro. «A evocação histórica», de Antero de Figueiredo e Lopes de Mendonça. «O Apostolado radical», de Manuel Ribeiro e de Jaime Costesad. *O teatro.*

Obres publicades per la SOCIETAT CATALANA D'EDICIONS

1. Alexandre Plana: <i>Les idees polítiques d'en Valentí Almirall</i>	2.50	25. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum I.....	4.—
2. Prudenci Bertrana: <i>Proses bàrbares</i> (Agotada)	3.50	26. Pompeius Gener: <i>La Dona mediterrània</i> , aplec de llegendes històriques. Volum II	4.—
3. J. Pous i Pagès: <i>La vida y la mort d'en Jordi Fraginals</i>	4.—	27. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Pròleg d'Eugeni d'Ors. Volum I	4.50
4. Manuel de Montoliu: <i>Estudis de Literatura catalana</i> Pròleg de Miquel S. Oliver	3.50	28. Raimond Casellas: <i>Etapas estètiques</i> . Epileg de Xenius. Volum II	4.50
5. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum I	3.—	29. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum II	3.50
6. Ramon Turró: <i>Orígens del coneixement</i> . Volum II	3.—	30. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> , Sèrie II	4.—
7. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Pròleg de P. Corominas. Primera sèrie	3.50	31. A. Rovira i Virgili: <i>Les valors ideals de la guerra</i>	4.—
8. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Segona sèrie	3.50	32. Lluís Via Cullita. <i>Poesies</i>	3.50
9. Apeles Mestres: <i>Llibre d'or</i> . Cent cançons populars de diferents països.....	4.—	33. Miquel S. Oliver: <i>Catalunya en temps de la Revolució francesa</i> . Primera sèrie	4.50
10. F. Pi i Margall: <i>La qüestió de Catalunya</i> . (Escrits i discursos.) Pròleg de Rovira i Virgili, amb una biografia de Pi i Margall..	2.50	34. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum I	3.50
11. Cebrià Montoliu: <i>Walt Witman: L'home i sa tasca</i>	3.50	35. Plàcid Vidal: <i>Infinit</i> . Volum II.....	3.50
12. Ignasi Ribera i Rovira: <i>Contistes portuguesos</i> . Traducció catalana	3.50	36. Ferran Agulló i Vidal: <i>Marines</i>	4.—
13. Alexandre Plana: <i>Antologia de poetes catalans moderns</i>	4.—	37. Joan Pons i Massaveu: <i>Com anàvem dient</i>	4.—
14. A. Rovira i Virgili: <i>La nacionalització de Catalunya</i>	2.—	38. A. Rovira i Virgili: <i>Nacionalisme i Federalisme</i>	4.—
15. A. Rovira i Virgili: <i>Història dels moviments nacionalistes</i> . Tercera i última sèrie	3.50	39. Ferran Agulló i Vidal: <i>De tots temps</i> . Poesies	4.—
16. Alfons Maseras: <i>Contistes francesos</i> . Traducció catalana	3.50	40. Alfons Maseras: <i>Contes a l'atzar</i>	4.—
17. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum I	2.50	41. Joaquim Riera i Bertran: <i>Faules velles</i>	4.—
18. J. M. López-Picó: <i>Poesies</i>	3.50	42. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum III.	4.—
19. Carles Riba: <i>Històries extraordinàries d'Edgar A. Poe</i> . Sèrie I	3.50	43. Manuel Marinello: <i>Contes de reis i de prínceps</i>	4.—
20. A. Rovira i Virgili: <i>Debats sobre el catalanisme</i>	3.—	44. J.M. López-Picó: <i>Poesies (1915-1919)</i>	4.—
21. Prudenci Bertrana: <i>La lloca de la viuda i altres narracions</i>	3.50	45. Captain Morley: <i>La guerra de les nacions</i> . Volum IV	4.—
22. Alexandre Plana: <i>Sol en el llindar</i> . Poesies.	3.50	46. Alfons Maseras: <i>Interpretacions i motius</i> ..	4.—
23. E. A. Butti: <i>Llucifer</i> . Versió catalana de Joan Fabré i Oliver	3.—	47. Pau Griera i Cruz: <i>Desferres</i> . Novel·les ..	4.—
24. Carles Soldevila: <i>Plasenteries</i>	3.—	48. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> . Volum I	4.—
		49. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum II	4.—
		50. L. Nicolau d'Oliver: <i>Comentaris</i> . (1915-1917). ..	4.—
		51. Josep Massó Ventós: <i>Totes les cordes</i>	4.—
		52. Francesc Puig i Alfonso: <i>Curiositats barcelonines</i> Volum III	4.—
		53. Josep Massó Ventós: <i>Ideari de l'Amic</i> . Volum I	4.—
		54. Alfons Maseras: <i>El Llibre de les hores Cruentes</i>	4.—

OBRES EN PREPARACIÓ

Perrault (Contes per a infants) Il·lustracions de Torné Esquiús
 Del natural... I del meu humor.—Joaquim Ciervo.
 La guerra de les nacions (Vol. V i últim).—Captain Morley.
 Les multituds.—Raimond Casellas
 Els sots feréstecs.—Raimond Casellas.
 El mirall imaginari.—Alexandre Plana
 Ideari de l'Amic (Segon volum) Josep Massó Ventós
 Antologia de poetes portuguesos.—Ignasi Ribera Rovira
 Del país dels tarongers.—Ignasi Ribera Rovira

Diàlegs literaris i altres assaigs de crítica.—Josep Ferran i Mayoral
 Noves faules.—Joaquim Riera i Bertran
 Marines (Segon volum).—Ferran Agulló i Vidal
 Herències (Novel·la).—Maria Domènech de Cañellas
 L'anhel Cantaire (Poesies).—Plàcid Vidal
 Catalunya en temps de la Revolució francesa (Segona sèrie) Miquel S. Oliver
 Història de la pintura catalana fins al segle XVIII (Cinc volums).—Raimond Casellas
 Sepulcres històrico-artístics de Catalunya (Dos volums) Adolf Alegret

:: ADMINISTRACIÓ: Llibreria Puig i Alfonso. Plaça Nova. — VENDA: A totes les Llibreries ::

TALLER DE JOIERIA

Jaume Mercadé

Passeig de Gracia, 46 - Telèfon 1373 A

Llibreria Nacional Catalana

GALERIES LAIETANES

GRAN VIA, 613

Telèfon A 4902

Publicacions de LA REVISTA

Administració, Corte Catalanes, 613

DARRERS LLIBRES PUBLICATS

TRADUCCIONS I FRAGMENTES, de Joaquim Folguera; POESIES, de Ferran Soldevila; ESTUDIS NAPOLEONICS, de Carles Rahola.

EN PREMSA

POESIES, de J. Millàs Raurell; CANÇONS DE TAVERNA I D'OBLIT, poesies de J. M. de Sagarra; ASSAIGS, de J. M. Capdevila.

LIRICS MUNDIALS. — POESIES D'A. CHENIER, trad. de Joan Arús, pròleg de Gabriel Alomar.
VOLUMS D'ART: Torres García i Manolo Hugué.

EN PREPARACIÓ

ALTRES LLIBRES: de J. Salvat-Papasseit, Ildefons Suñol, F. Sitjà, Gabriel Alomar, Joan Creixells, Manuel Reventós, J. Puig i Ferrater, Ramon Reventós, Antoni Closas, Tomás Garcés, Clementina Arderiu, Francesc Cambó, M. Vidal i Guardiola, Cristòfor de Domènech, Josep Pla, J. M. Junoy, Enric Jardí, J. Estelrich, Carles Soldevila, Ricart Permanyer, J. M. Lòpez-Picó, Carles Riba, etc.

EN ESTUDI

ANTOLOGIES POPULARS DE LA REVISTA: Els trobadors catalans, Les cròniques, Els Jocs Florals, etc.
VIATGES, MEMORIES, EPISTOLARIS: Records de Joan Maragall, per Josep Pijoan.
LIRICS MUNDIALS: Leopardi, Rupert Brooke, Goethe.

Edicions PATRIA

Subscriuiu-vos a la

HISTORIA NACIONAL DE CATALUNYA

de n'ANTONI ROVIRA I VIRGILI

Ho podeu fer en les següents llibreries: Verdaguer, Rambla del Mig; Puig i Alfonso, a la Plaça Nova; Editorial Políglota, carrer de Petritxol; Nacional Catalana, Granvia, 613 i en la nostra direcció: Diputació, 95; telèfon, 157 H.